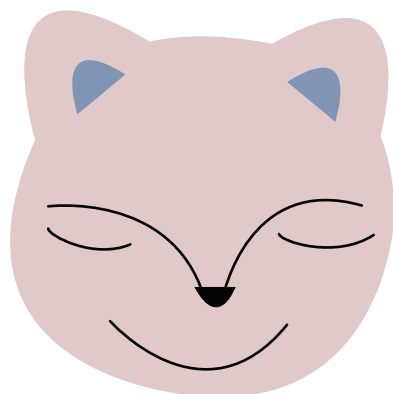

PESTRO- BAREVNÝ SVĚT

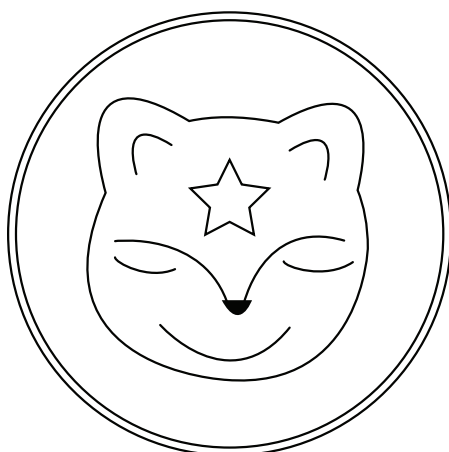
**ANEB
MULTIKULTURNÍ WORKSHOPY
PRO UČITELE MŠ A 1. STUPNĚ ZŠ**

PESTROBAREVNÝ SVĚT

aneb
multikulturní workshopy
pro učitele MŠ a 1. stupně ZŠ

PESTROBAREVNÝ SVĚT

aneb multikulturní workshopy pro učitele MŠ a 1. stupně ZŠ

Autorky: Michala Patakiová, Radka Vejrychová, Barbora Zavřelová, Klára Vagundová

Editorka: Michala Patakiová

Jazykové korektury: Hana Burdíková, Zuzana Ticháčková

Grafický design a sazba: Kateřina Pařízková

Vydalo NESEHNUTÍ v roce 2014

NESEHNUTÍ (NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ)

Jsme sociálně-ekologická nevládní organizace působící především v Brně. Cílem všech našich ekologických a lidskoprávních aktivit je ukázat, že změna společnosti založená na respektu k lidem, zvířatům i přírodě je možná a musí vycházet především zdola. Proto podporujeme angažované lidi, kteří se zajímají o dění okolo sebe a kteří považují zodpovědnost za život na naší planetě za nedílnou součást své svobody.

NESEHNUTÍ

SVOBODA – ZODPOVĚDNOST – ANGAŽOVANOST

třída Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno

tel./fax: 543 245 342

e-mail: brno@nesehnuti.cz

web: www.nesehnuti.cz

Vytištěno na recyklovaném papíře

Publikace vznikla díky
podpoře Ministerstva školství,
mládeže a tělovýchovy.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ISBN 978-80-87217-13-9

NABÍDKA MULTIKULTURNÍCH WORKSHOPŮ NESEHNUTÍ

**NABÍZÍME REALIZACI INTERAKTIVNÍCH WORKSHOPŮ NA VAŠÍ ŠKOLE!
WORKSHOPY VĚTŠINOU TRVAJÍ DVĚ VYUČOVACÍ HODINY A REALIZUJÍ JE
ZKUŠENÍ LEKTOŘI.**

WORKSHOPY PRO MŠ A 1. STUPEŇ ZŠ

Zen-Zenova dobrodružství: Jak překonat odlišnost?

Příběhy dětí azylantů

Naši noví sousedé

O chlapci, který měl svou vílu pomocnici

WORKSHOPY URČENÉ PRO 2. STUPEŇ ZŠ A SŠ

Kauza Pavlík aneb Jak na média?

Od předsudků k rasismu

Multikulturní společnost: utopie nebo realita?

Jaké je to být uprchlíkem?

Téma: islám

Nebezpečí neonacismu

Proč lidská práva?

Naše předsudky, naše stíny

Svět v pohybu: úvod do fenoménu migrace

Jak je to být uprchlíkem?

Více informací k obsahu jednotlivých workshopů na:

www.spolecnekrozmanitosti.cz/nabizime/workshopy/

Část workshopů nabízíme zdarma, aktuální informace a objednávky workshopů na **workshopy@nesehnuti.cz** nebo na telefonu **605 239 579**.

OBSAH

1. O CHLAPCI, KTERÝ MĚL SVOU VÍLU POMOCNÍCI.....	10
Uvítání, honička s domečky	13
Dopis víly Jasmíny	14
Deník Pradípa	15
Jak se děti k Pradípovi chovaly	16
Vílí schůze	16
Uzavření workshopu	17
Přílohy	19
2. ZEN-ZENOVO DOBRODRUŽSTVÍ: JAK PŘEKONAT ODLIŠNOST VERZE PRO MLADŠÍ ŽÁKY	24
Představení workshopu	27
Rozehřívací hra na kočku a na myš	27
Úryvek z pohádky O Kocourku Zen-Zenovi	28
Pantomima	28
Pokračování pohádky o Zen-Zenovi formou loutkového divadla	29
Pokračování pohádky o Zen-Zenovi formou pantomimy	30
Projevy nesnášenlivosti vůči Zen-Zenovi	31
Setkání s bývalým kamarádem Zen-Zena	32
Pomoc pro Zen-Zena	33
Závěrečná reflexe tématu	34
Dokončení	35
Přílohy	37
3. ZEN-ZENOVO DOBRODRUŽSTVÍ: JAK PŘEKONAT ODLIŠNOST VERZE PRO STARŠÍ ŽÁKY	46
Honička vesmírných lodí	49
Zen-Zenovo dobrodružství začíná	50
Co se Zen-Zenovi stalo?	51
Projevy nesnášenlivosti v obrazech/scénkách	52
Setkání s bývalým kamarádem Zen-Zena	53
Jak pomoci Zen-Zenovi	54
Závěrečná reflexe tématu	55
Dokončení	56
Přílohy	57
4. PŘÍBĚHY DĚTÍ AZYLANTŮ	64
Uvítání, seznámení, stanovení pravidel	67
Rozehřátí, rozdělení do skupin	67
Já v roli uprchlíka	68
Příběhy dětí azylantů	71
Diskuze	72
Studna	73
Přílohy	75
5. NAŠI NOVÍ SOUSEDÉ	84
Co máme společného	86
Noví sousedé	87
Jak to u Siky doma vypadá?	87
První problémy Siky a její rodiny	88
Proč lidé migrují?	89
Z jakého důvodu byste emigrovali?	90
Studna	90
Přílohy	93

ÚVOD

Publikace, kterou právě otevíráte, vznikla z důvodu zvětšující se multikulturní pestrosti České republiky. Není již neobvyklé setkat se s příchozími jako spolužáky na škole. Pro spolužáky příchozích ale stále může být problém najít si k nim cestu z důvodu jejich jinakosti, která ani nemusí být na první pohled viditelná. Přestože již existují metodiky multikulturní výchovy, mateřské školy a první stupně základních škol jsou stále spíše přehlíženy. Přitom čím dříve začneme děti seznamovat s multikulturním světem, tím dříve si jej přisvojí a budou ho považovat za přirozený. Možná máte dojem, že se problémy se setkáváním jiných kultur tak malých dětí ještě netýkají. Nenechte se mýlit. Již od útlého věku jsou děti ovlivňovány médií a výroky svých rodičů a jiných blízkých, a pokud jsou tyto vlivy plně předsudků vůči menšinám, lze usuzovat, že tyto předsudky dítě přijme za své. Tato metodika by měla v rukou učitelů mateřských škol

a prvního stupně základních škol sloužit jako nástroj k pochopení multikulturního světa a větší toleranci.

Multikulturní workshopy, které často čerpají z metod a technik dramatické výchovy, jsou postavené tak, aby dětem v bezpečném prostředí třídy umožnily vlastní prožitky, sdílení zkušeností, diskuzi a zamyšlení. Vše probíhá formou her a aktivit, na které navazuje diskuze a reflexe. Workshopy jsou často založené na příběhu s hlavním hrdinou, se kterým děti prožívají jeho útrapy a snaží se mu pomoci. Workshopy lze použít v podobě, v jaké jsou napsány, nebo je lze přizpůsobit podmínkám třídy či odlišným cílům vyučujícího.

Pro snadnější vyhledávání jsou multikulturní workshopy řazeny od workshopů určených pro nejmladší až po ty nejstarší.

Ať Vám metodika dobře slouží a workshopy dětem přinesou mnoho zábavy a učení.

1

**O CHLAPCI,
KTERÝ MĚL
SVOU VÍLU
POMOCNICI**

Workshop je vytvořen tak, aby prostřednictvím příběhu o malém chlapci z Indie dětem ukázal, s jakým neporozuměním se příchozí v cizí zemi mohou setkat. Workshop využívá takových metod, které dětem dovolí si příběh prožít a přitom se u toho i zabavit.

KLÍČOVÁ SLOVA

domov, předsudky, kulturní a rasová odlišnost, netolerance

ČAS

80 min (podle velikosti a věkového složení skupiny)

CÍLOVÁ SKUPINA

děti v MŠ a žáci 1. ročníku

POČET DĚTÍ

10 – 20

CÍLE

aby si děti uvědomily, že příchozí se u nás mohou potkávat s nepochopením a předsudky

zamyslet se nad tím, co je domov a co ho tvoří a co můžeme udělat pro to, aby se někdo v cizí zemi cítil jako doma

METODY

HRA V ROLI

UČITEL V ROLI

DISKUZE

PANTOMIMA

MALOVÁNÍ

OSNOVA

- 1. UVÍTÁNÍ, HONIČKA S DOMEČKY**
- 2. DOPIS VÍLY JASMÍNY**
- 3. POHYBLIVÉ VZPOMÍNKY**
- 4. DENÍK PRADÍPA**
- 5. JAK SE DĚTI K PRADÍPOVI CHOVALY**
- 6. VÍLÍ SCHŮZE**
- 7. UZAVŘENÍ WORKSHOPU**

1

UVÍTÁNÍ, HONIČKA S DOMEČKY

ČAS / 15 MIN

CÍL / SEZNÁMIT SE S DĚTMI A URČIT PRAVIDLA, KTERÝMI SE BĚHEM WORKSHOPU BUDETE ŘÍDIT. UVÉST DĚTI DO TÉMATU FORMOU OTÁZEK A SOUVISEJÍCÍ ZAHŘÍVACÍ AKTIVITY.

POMŮCKY / DOMEČKY (NAPŘ. PODLOŽKY), ZVONEČEK

POSTUP

- » Přivítejte děti a představte se jim, pokud se neznáte.
- » Shrňte dětem, co je během workshopu čeká, jaké je jeho téma a jakými metodami budete pracovat. Řekněte jim, že během workshopu budou vstupovat do rolí určitých postav (zahrají si na herce a herečky), stejně jako vy. Role jsou fiktivní, a proto není třeba se stydět.
- » Domluvte si s dětmi, kdy a jak dlouhou budou mít přestávku.
- » Pokud pracujete s větším počtem dětí, je vhodné si s nimi domluvit znamení (např. zvednutí ruky) na utišení.
- » Aby se všem lépe pracovalo, vyzvěte děti, aby dodržovaly tři jednoduchá pravidla:
 - budeme respektovat své názory a budeme k sobě tolerantní,
 - nebudeme zesměšňovat názory ostatních,
 - vždy mluví jen jeden a ostatní dávají pozor.
- » Řekněte dětem, že si teď zahrajete na honičku, ve které se mohou schovat do domečku, kde je nikdo nemůže chytat. Jedno dítě bude všechny chytat tak, že se jich musí dotknout rukou. Nemůže chytat děti, které jsou v domečku, ale pouze ty, které v domečku nejsou. V domečku může být pouze jedno dítě. Je omezený počet domečků. Když zazvoníte na zvonek, všechny děti

z domečku musí vyběhnout a nesmí se vrátit do stejného. Tím pustí do domečku zase jiné děti. Koho se chytající dítě dotkne, ten se místo něj stane chytačem.

REFLEXE PO HONIČCE

- » Jak jste se cítili, když jste byli v domečku? (v bezpečí) A jak jste se cítili, když byla všechna místa v domečku obsazená?
- » Kde jste se cítili lépe?
- » Cítíte se i ve skutečném domově v bezpečí?
- » Z jakého důvodu se doma cítíte v bezpečí? Co tvoří domov? (Je tam maminka a tatínek, lidé, kteří je mají rádi)
- » V jaké zemi žijete? Cítíte se tady jako doma? Mluví tady lidé stejným jazykem jako vy? Chovají se k vám hezky?

Z celé diskuze by mělo vyplynout, že lidé se cítí doma tam, kde se necítí být ohroženi, kde je obklopují lidé, kteří je mají rádi a přijímají je. Není to jenom místo, kde bydlíme, ale z širšího pohledu jsou to místa, kde trávíme čas (škola, volnočasové kroužky), obec a celkově stát, kterého jsme součástí.

2

DOPIS VÍLY JASMÍNY

ČAS / 5 MIN

CÍL / SEZNÁMIT DĚTI S POSTAVAMI PŘÍBĚHU A MOTIVOVAT JE TAJEMSTVÍM K DALŠÍ ČINNOSTI.

POMŮCKY / DOPIS V OBÁLCE, PROVAZ

POSTUP

- » Usadte děti do kruhu, který na předem zvoleném místě vytvoříte provazem, a povězte jim, že se k vám dostal dopis (**příloha č. 1**) a vy jste se rozhodl, že ho dětem přečtete, protože je velice zajímavý.
- » Otevřete dopis a čtete. Předtím dětem zdůrazněte, aby dávaly pozor, co v dopise je.

REFLEXE AKTIVITY

Kdo napsal dopis? Komu ho napsal?

Co v dopise bylo napsáno? O kom v dopise víla mluvila?

Jaký je vztah mezi vílou a chlapcem?

Jaký podle víly chlapec je?

Co chlapce další den čeká?

3

POHYBLIVÉ VZPOMÍNKY

ČAS / 10 MIN

CÍL / ZÍSKAT VÍCE INFORMACÍ O CHLAPCI A JEHO ŽIVOTĚ A VYTVOŘIT SI K NĚMU Kladný vztah.

POMŮCKY / BAREVNÉ KARTIČKY, LIST SE VZPOMÍNKAMI

POSTUP

- » Řekněte dětem, že se nyní pokusíte o chlapci zjistit něco více.
- » Vysvětlíte jim, že budete číst chlapcovy vzpomínky (**příloha č. 2**) a ony budou mít za úkol na znamení (zvoneček) pomocí pantomimy předvádět jednotlivé vzpomínky, které jim budete předčítat.
- » Pantomimou se rozumí pohybové ztvárnění vzpomínky bez použití mluvení. Zvuky děti používat mohou.

REFLEXE AKTIVITY

Na co chlapec vzpomínal?

Jaké pro vás vzpomínky byly?

Jak se lidé ve vzpomínkách cítili?

4

DENÍK PRADÍPA

ČAS / 10 MIN

CÍL / DOSTAT SE K JÁDRU PROBLÉMU. POUKÁZAT NA JINAKOST CHLAPCE A S TÍM SPOJENÉ PROBLÉMY PŘI VSTUPU DO NOVÉ ŠKOLY. ZAMYSLET SE NAD CHLAPCOVÝMI POCITY SPOJENÝMI S JEDNOTLIVÝMI UDÁLOSTMI JEHO ŽIVOTA.

POMŮCKY / DENÍK S FOTKOU, PROVAZ, KARTIČKY SE SMAJLÍKY

POSTUP

- » Nechte děti usadit se do kruhu vytvořeného provazem.
- » Sdělte dětem, že chlapec dostal k narozeninám deník (**příloha č. 3**), který se vám dostal do rukou.
- » Vysvětlíte dětem, že v deníku je víc záznamů a že vy vždycky jeden přečtete a ony budou pomocí kartiček se smajlíky (**příloha č. 4**) ukazovat, jak se asi během psaní záznamu chlapec cítil.
- » Domluvte se s dětmi, že znamením k tomu, aby mohly ukázat, jak se chlapec cítil, bude zazvonění zvonečkem.
- » Na závěr dětem ukažte fotografii Pradípa (**příloha č. 5**), kterou má nalepenou v deníku, aby si udělaly představu, jak vypadá.

REFLEXE AKTIVITY

Co jste se z deníku dozvěděly?

Co se stalo?

Jak se Pradíp poslední dobou cítí?

Co si o tom myslíte?

5

JAK SE DĚTI K PRADÍPOVI CHOVALY

ČAS / 10 MIN

CÍL / DĚTI BY SI MĚLY UVĚDOMIT, CO VŠECHNO PRADÍP VE TŘÍDĚ PROŽÍVAL A JAKÝM ZPŮSOBEM SE K NĚMU SPOLUŽÁCI CHOVALI.

POMŮCKY / DENÍK S FOTKOU, PROVAZ, KARTIČKY SE SMAJLÍKY

POSTUP

- » Nechte děti stoupnout si do kruhu kolem provazu a prozradte jim, že se Pradípovi ve třídě děly ošklivé věci, protože se k němu spolužáci chovali škaředě.
- » Jejich úkolem bude říkat, co spolužáci Pradípovi ve třídě dělali, a pantomimou to předvádět.
- » Pokud má některé dítě nápad, nahlas ho řekne a pak ho všichni současně začnou předvádět.

REFLEXE AKTIVITY

Jaké bylo chování dětí vůči Pradípovi?

Z jakého důvodu se k němu takto chovaly?

Myslíte si, že takové chování bylo správné?

Jak se podle vás Pradíp cítil? A z jakého důvodu se takto cítil?

Vzpomínáte si, co jste na začátku říkaly o domově a o tom, co ho tvoří?

Cítil se Pradíp v České republice jako doma? Z jakého důvodu?

6

VÍLÍ SCHŮZE

ČAS / 10 MIN

CÍL / PŘIMĚT DĚTI VCÍTIT SE DO SITUACE PRADÍPA A V ROLÍCH VÍL MU POMOCT.

POMŮCKY / 30 X VĚNEČEK PRO VÍLU, FLIPCHART.

POSTUP

- » Sdělte, že víly se rozhodly uspořádat schůzi, na kterém budou řešit, co se stalo Pradípovi.
- » Povězte dětem, že se nyní promění ve víly

a budou řešit, jak malým příchozím pomoci. Prozradte jim, že víly mohou malým dětem našeptávat, co mají dělat.

- » Vysvětlíte jim, že budete víla i vy a schůzi budete předsedat.
- » Rozdejte dětem věnečky na hlavy, které je přenesou do role víl. Aby se na chvíli odrea-govaly, nechte je po místnosti létat jako víly a pak je svolajte na předem připravené místo (například u stolu).
- » **LEKTOR V ROLI:** Jako ostatní víly si nasadte rekvizitu. Nechte ostatní víly shrnout, co se vlastně stalo a v čem vidí problém. To nejdůležitější zapisujte na flipchart. Jakmile si s dětmi v rolích víl ujasníte, v čem je problém, přejděte k tomu, jak jej řešit. Rady dětí, které ostatní schválí, zapisujte rovněž na flipchart.

NÁPOMOCNÉ OTÁZKY

Co se Pradípovi stalo? Z jakého důvodu?

Jak se v České republice Pradíp cítil? Z jakého důvodu se takto cítil?

Co můžeme udělat, aby se cítily jako doma?

Co byste poradily ostatním dětem ve škole?

Jak by se k Pradípovi měly chovat?

UZAVŘENÍ WORKSHOPU

ČAS / 20 MIN

CÍL / ZÍSKAT OD DĚTÍ ZPĚTNOU VAZBU NA WORKSHOP.

POMŮCKY / PAPIRY, PASTELKY A FIXY

POSTUP

- » Sdělte dětem, že příběh Pradípa je u konce. Pochvalte je za jejich pomoc v rolích víl.
- » Vyzvěte děti, aby nyní namalovaly, jak příběh podle nich dopadl.
- » Dejte dětem čas na malování. Jakmile budou mít děti domalováno, vyzvěte je, aby se posadily do kruhu.
- » Zeptejte se dětí, zda se chtějí pochlubit svými výtvy. Dejte prostor těm, kteří chtějí obrázek ukázat a popsat.
- » Poděkujte dětem za workshop a rozlučte se s nimi.

1

PŘÍLOHY

O CHLAPCI, KTERÝ MĚL SVOU VÍLU POMOCNICI

PŘÍLOHA Č. 1

DOPIS VÍLY JASMÍNY

Ahoj maminko,

v minulém dopise jsem ti psala, že jsem už jako ostatní víly dostala přiděleného chlapce a že jsem na něj velmi zvědavá. Už jsem po jeho boku strávila měsíc a jsem z něj nadšená. Je moc hodný a rád si hraje s autíčky. A taky skládá stavebnice. A je oproti mně strašně veliký. Jsem moc ráda, že mu můžu pomáhat tak, jak se na správnou vílu sluší a patří. Zítra jde poprvé do nové školy. Už jde do druhé třídy. Oba dva se moc těšíme. Teda on neví, že se těším i já, protože vůbec netuší, že mu byla přidělena víla. Někdy si přeji, abych nebyla neviditelná a on věděl, že tady jsem.

Tvoje nejmilejší dcera, víla Jasmína

PŘÍLOHA Č. 2

VZPOMÍNKY

1/ Ve vzpomínce vidím, jak chlapec dává jednu kostku na druhou, a staví hrad.

2 / Ve vzpomínce vidím, jak chlapec drží za ruku maminku a tatínka, když jsou na procházce.

3 / Ve vzpomínce vidím, jak chlapec skáče radostí, protože se mu narodil bratříček.

4 / Ve vzpomínce vidím, jak se chlapec schovává, protože s kamarády hraje na schovávanou.

5 / Ve vzpomínce vidím, jak chlapec balí svoje věci do kufrů, protože se s rodiči stěhuje.

6 / Ve vzpomínce vidím, jak chlapec na své narozeniny sfoukává svíčky na dortu a dostává od rodičů dárky.

PŘÍLOHA Č. 3

OBSAH DENÍKU

7. ČERVENCE: Milý deníčku, dneska jsem měl 7. narozeniny a dostal jsem tě. Jsem moc šťastný, že do tebe můžu psát.

23. ČERVENCE: Milý deníčku, dneska jsme byli s našima v ZOO. Byl tam i slon indický. Takové slony jsem v Indii viděl na vlastní oči, když jsem tam ještě bydlel. Většinou se na nich vozili turisté. Taky tam byl tygr indický. Toho jsem ale v Indii nikdy naživo neviděl. To je dobře, protože by mě mohl sníst.

13. SRPEN: Milý deníčku, dneska jsem se pohádal s mámou, protože mi nechtěla koupit novou aktovku s autíčky. Moc se na ni zlobím. Rozhodl jsem se proto, že jí nepomůžu s nádobím a místo toho jsem si hrál s malým bráškou.

28. SRPEN: Milý deníčku, za pár dnů už jdu do nové školy a moc se těším. Jdu už do 2. třídy. Do 1. třídy jsem chodil do jiné školy, ale tahle je blíž. A je větší a hezčí. Už se nemůžu dočkat. Těším se na nové kamarády.

1. ZÁŘÍ: Milý deníčku, dneska jsem byl

poprvé v nové škole a už tam nechci nikdy jít! Všichni jsou tam na mě zlí. Pan učitel je hodný, ale děti ne. Pan učitel se rozhodl, že mě představí nové třídě. Když řekl, že se jmenuji Pradíp, všichni se začali smát. Co je na mém jméně špatného? Hodně lidí v Indii se jmenuje Pradíp.

5. ZÁŘÍ: Milý deníčku, moc se mi stýská po Indii a po mých kamarádech. Spolužačky si ze mě pořád dělají srandu. Na nové škole nemám žádné kamarády. Nikdo se se mnou nechce kamarádit. Říkají mi, že jsem divný, protože jsem moc hnědý a mám divné jméno. Kryštof mi řekl, že jsem celý divný a že se mu nelíbím.

7. ZÁŘÍ: Milý deníčku, Jenda mi dneska řekl, že se mnou bude kamarádit. Jsem moc šťastný, mám alespoň jednoho kamaráda, který si ze mě nedělá srandu. Jenda je moc fajn.

15. ZÁŘÍ: Milý deníčku, chtěl bych moc domů, do Indie. Česko není můj domov! Všichni jsou tu na mě zlí! Kromě Jendy.

PŘÍLOHA Č. 4

2

**ZEN-ZENOV
DOBRODRUŽSTVÍ:
JAK PŘEKONAT
ODLIŠNOST**

VERZE PRO MLADŠÍ ŽÁKY

Žáci a žákyně se pomocí příběhu dostanou do fantazijního světa, který reflektuje reálná témata spojená s rasismem a xenofobií. Workshop pracuje s metodou dramatické výchovy, která podněcuje žáky a žákyně k plné účasti při řešení problémů hlavního hrdiny příběhu Zen-Zena. Děti se zamyslí nad tím, proč neposuzovat člověka podle vzhledu nebo původu. Pojďte taky pomoci Zen-Zenovi, který se ocitl jako cizinec na jiné planetě!

KLÍČOVÁ SLOVA

rasismus, xenofobie, původ, předsudky, přátelství, kritické myšlení

ČAS

90 min (podle velikosti a věkového složení skupiny)

CÍLOVÁ SKUPINA

1. - 2. ročník ZŠ

POČET DĚTÍ

10 - 25

CÍLE

Podnítit žáky k zamyšlení se nad důvody vzniku předsudků, xenofobie a rasismu.

Poskytnout žákům možnost vcítit se do situace cizinců.

Podpořit pozitivní vzory chování žáků vůči cizincům nebo lidem jiné národnosti, etnické skupiny.

METODY

PRÁCE S PŘÍBĚHEM

LEKTOR V ROLI

LOUTKOVÉ DIVADLO

HORKÉ KŘESLO

SCÉNKY

PANTOMIMA

IMPROVIZACE

DISKUZE

OSNOVA

- 1. PŘEDSTAVENÍ WORKSHOPU**
- 2. ROZEHŘÍVACÍ HRA NA KOČKU A NA MYŠ**
- 3. ÚRYVEK Z POHÁDKY O KOCOURKU ZEN-ZENOVÍ**
- 4. PANTOMIMA**
- 5. POKRAČOVÁNÍ POHÁDKY O ZEN-ZENOVÍ FORMOU
LOUTKOVÉHO DIVADLA**
- 6. POKRAČOVÁNÍ POHÁDKY O ZEN-ZENOVÍ FORMOU
PANTOMIMY**
- 7. PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI VŮČI ZEN-ZENOVÍ**
- 8. SETKÁNÍ S BÝVALÝM KAMARÁDEM ZEN-ZENA**
- 9. POMOC PRO ZEN-ZENA**
- 10. ZÁVĚREČNÁ REFLEXE TÉMATU**
- 11. UZAVŘENÍ**

1

PŘEDSTAVENÍ WORKSHOPU

ČAS / 5 MIN

CÍL / V KRÁTKOSTI PŘEDSTAVIT SEBE, ŘÍCT SI S ŽÁKY, JAKÝM ZPŮSOBEM BUDE WORKSHOP PROBÍHAT A URČIT SI PRAVIDLA.

POMŮCKY / NETŘEBA

POSTUP

- » Přivítejte žáky a představte se jim, pokud se neznáte.
- » Shrňte žákům, co je během workshopu čeká, jaké je jeho téma a jakými metodami budete pracovat. Řekněte jim, že během workshopu budou vstupovat do rolí určitých postav (zahrají si na herce a herečky), stejně jako vy. Role jsou fiktivní, a proto není třeba se stydět.
- » Domluvte si se žáky, kdy a jak dlouhou budou mít přestávku.
- » Pokud pracujete s větším počtem žáků, je vhodné si s nimi domluvit znamení (např. zvednutí ruky) na utišení.
- » Aby se všem lépe pracovalo, vyzvěte žáky, aby dodržovali tři jednoduchá pravidla:
 - **budeme respektovat své názory a budeme k sobě tolerantní,**
 - **nebudeme zesměšňovat názory ostatních,**
 - **vždy mluví jen jeden a ostatní dávají pozor.**

2

ROZEHŘÍVACÍ HRA NA KOČKU A NA MYŠ

ČAS / 5 MIN

CÍL / ZAHŘÁT ŽÁKY A UVÉST JE DO TÉMATU WORKSHOPU.

POMŮCKY / NETŘEBA

POSTUP

- » Vyzvěte žáky, aby si utvořili dvojice, popřípadě žáky rozdělte do dvojic sami.
- » Určete (vyzvěte dobrovolníky), kdo z žáků bude kočka a kdo myš.

- » Řekněte žákům, aby si ve dvojicích stoupnuli čelem k sobě a vytvořili domeček tím, že se vzájemně dotýkají nataženýma rukama.

PRAVIDLA HRY

V honičce kočka pronásleduje myš a snaží se ji plácnout.

Když kočka myš uloví, mění se role. To znamená, že myš se stane kočkou a kočka myší.

Myš se může zachránit jedině tak, že vlezde do domečku a vyšťouchne další z domečku ven.

Žák, který je vyšťouchnut z domečku, se následně stává myší a utíká před kočkou.

3

ÚRYVEK Z POHÁDKY O KOCOURKOVÍ ZEN-ZENOVÍ

ČAS / 3 MIN

CÍL / AKTIVOVAT U ŽÁKŮ PŘEDSTAVIVOST, SEZNÁMIT JE S HLAVNÍ POSTAVOU A PODNÍTIT V NICH ZVÍDAVOST.

POMŮCKY / PLYŠOVÝ KOCOUREK ZEN-ZEN S ŠEDOU SRSTÍ, PAPIR S POHÁDKOU

POSTUP

- » Vyzvěte žáky, aby se posadili do kruhu uprostřed místnosti a zavřeli oči. Vysvětlete, že jim budete číst pohádku (**příloha č. 1**)
- a zavřené oči mají proto, aby si mohli lépe představovat obsah pohádky.
- » Během čtení chodte kolem nich po kruhu a během toho položte dovnitř kruhu plyšo-

4

PANTOMIMA

ČAS / 7 MIN

CÍL / BLÍŽE ŽÁKY SEZNÁMIT S HLAVNÍ POSTAVOU. VYTVOŘIT SI PŘEDSTAVU O POSTAVĚ A VZTAH K NÍ.

POMŮCKY / NETŘEBA

POSTUP

- » Řekněte, že se nyní podíváte na to, co takový kocourek běžně dělá. Vysvětlete jim, že činnosti budete všichni hromadně předvádět pantomimou, což je pohybové ztvárnění
- činnosti bez použití slov (zvuky povoleny).
- » Vyzvěte děti, které sedí v kruhu, aby se zamyslely nad tím, co takový kocourek ob-

vykle dělá. Jakmile někdo řekne nějakou činnost, ostatní ji společně s ním začnou předvádět formou pantomimy (Např. „Kočka pije mlíčko.“ – Všichni si kleknou

a naznačí pomocí hlavy, jak kočička pije mlíčko).

5

POKRAČOVÁNÍ POHÁDKY O ZEN-ZENOVÍ FORMOU LOUTKOVÉHO DIVADLA

ČAS / 5 MIN

CÍL / PŘEHRÁT ČÁST PŘÍBĚHU ZAJÍMAVOU FORMOU. PODNÍTIT JEJICH ZVĚDAVOST.

POMŮCKY / PLYŠOVÝ KOCOUREK ZEN-ZEN S ŠEDOU SRSTÍ, ČERVENÁ RUKAVICE, MODRÝ ŠÁTEK, BEDÝNKA (STOLEK, ŽIDLE)

POSTUP

- » Řekněte žákům, že jim chcete ukázat, jak pohádka pokračuje dále, ale že se musí přesunout za vámi do rohu místnosti, kde budete mít již připravenou bedýnku (stolek, židli), na které předvedete krátké loutkové představení (**příloha č. 2**), kterým ztvárníte pokračování pohádky. Žáci a žákyně budou v roli divaček a vy v roli loutkoherce.

VYUŽITÍ REKVIZIT

Zen-Zena budete hrát s šedým plyšovým kocourkem.

Ruku kocoura Alexe bude představovat červená rukavice, kterou si během loutkohry navlečete na ruku.

Řeku vytvoříte pomocí modrého šátku.

5

POKRAČOVÁNÍ POHÁDKY O ZEN-ZENOVÍ FORMOU PANTOMIMY

ČAS / 5 MIN

CÍL / PROŽÍT KONTRAST NA VLASTNÍ KŮŽI, KDY V JEDNÉ FÁZI PŘÍBĚHU JE ZEN-ZEN OSTATNÍMI KOČKAMI PŘIJAT A V DRUHÉ FÁZI JE NAOPAK ODMÍTÁN.

POMŮCKY / PAPIR S PŘÍBĚHEM

POSTUP

- » Řekněte žákům, že v další části se z nich stanou herci a herečky. Vysvětlíte jim, že se budou volně pohybovat po prostoru a na znamení budou všichni zaráz pomocí pantomimy předvádět jednotlivé části pohádky, které jim budete předčítat (**příloha č. 3**).
- » Domluvte se s žáky, že znamením k tomu, aby mohli začít s pantomimou, bude vaše tlesknutí. Tlesknutím rovněž budete pantomimu ukončovat.
- » Ujistěte se, že žáci a žákyně chápou, co po nich chcete tím, že si to vyzkoušíte nanečisto. Zadejte několik úkonů, které by mohl Zen-Zen dělat. Například: „Zen-Zen si škrábe svůj kožíšek. Zen-Zen moc rád loví myši a vždycky si na nich pochutná. Zen-Zen je pořád veselý.“
- » Jednotlivé úryvky čtete pomalu a srozumitelně. Po každém přečtení úryvku (jsou očíslovány) následuje pantomima.
- » Po pantomimě nechte děti shrnout, co se v pohádce odehrálo.

PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI VŮČI KOCOURKOVI

ČAS / 20 MIN

CÍL / SEZNÁMIT ŽÁKY S PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI. NECHAT JE BEZPEČNOU FORMOU PROŽÍT TYTO PROJEVY ZE STRANY AGRESORA, OBĚTI A NEČINNÝCH PŘIHLÍŽEJÍCÍCH POMOCÍ ŽIVÝCH OBRAZŮ.

POMŮCKY / OBRÁZKY S JEDNOTLIVÝMI PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI

POSTUP

- » Řekněte žákům, že se nyní podíváte na to, jak se ostatní kočky a kocouři k Zen-Zenovi chovali, když jeho srst zmodrala.
- » Vysvětlete jim, že nyní budou vytvářet scénky (**příloha č. 4**), ve kterých budou ztvárňovat nějakou situaci, kterou dostanou na obrázku se zadáním scénky.
- » Sdělte jim, že se během scénky mohou hýbat, mluvit a dělat zvuky (jako ve filmu) a je rovněž povoleno využívat rekvizit, pokud budou chtít.
- » Domluvte se s nimi na znamení (tlesknutí), kterým započnete a ukončíte scénku. Určete si s nimi, v jakém prostoru bude jeviště a v jakém hlediště. Vysvětlete jim, že po každé scénce předvádějící skupinka zůstane na jevišti a vy budete pokládat nějaké otázky divákům.
- » Jakmile žáci a žákyně budou obeznámeni o tom, co mají dělat, rozdělte je nebo je nechte rozdělit se do 4 – 5 skupinek. Každé

skupince pak rozdejte obrázek se zadáním scénky.

- » Obcházejte jednotlivé skupinky, ať se ujistíte, že si se zadáním ví rady. Mladším žákům zadání scénky raději přečtete a kladením otázek se ujistíte, že vnímali obsah textu.

REFLEXE AKTIVITY

Každou scénku s žáky (diváky) rozeberte:

Co jste ve scénce viděli? Co se v ní odehrálo?

Kdo hrál podle vás Zen-Zena?

Jaký vztah k sobě měly kočky ve scénce?

Co prožíval Zen – Zen? (nejdřív se zeptat diváků a pak až samotného Zen – Zena)

Na herce: Jak jste se cítili v této roli? Báli jste se?

Shrnutí všech scének: Která scénka vám přišla nejvíce nepříjemná? A proč?

SETKÁNÍ S BÝVALÝM KAMARÁDEM ZEN-ZENA

ČAS / 10 MIN

**CÍL / UVĚDOMIT SI PŘÍČINY CHOVÁNÍ, JEDNÁNÍ A MYŠLENKOVÝCH
POCHODŮ KOČEK VŮČI KOCOURKU ZEN-ZENOVÍ.**

POMŮCKY / ČERVENÉ UŠI, ŽIDLE

POSTUP

- » Sdělte žákům, že pro ně máte překvapení v podobě schůzky s bývalým kamarádem Zen-Zena. Řekněte jim, že se jmenuje Lery a se Zen-Zenem se přestal kamarádit až poté, co Zen-Zen zmodral. Mají nyní šanci se Leryho zeptat, z jakého důvodu se se Zen-Zenem přestal kamarádit.
 - » Žákům pak vysvětlíte, že si nasadíte zástupnou rekvizitu, která symbolizuje Leryho, a přijdete k nim zpátky v roli Leryho. Pak si připravte židli (můžete si ji připravit už dříve), na kterou se v roli Leryho usadíte, a vyzvěte žáky, aby se před tuto židli pohodlně usadili.
 - » **LEKTOR V ROLI:** Jakmile si nasadíte červené uši jako rekvizitu, posaďte se v roli na židli, představte se dětem a vybidněte je, aby se vás ptaly, na co potřebují. Můžete setkání časově ohraničit, například tím, že spěcháte do školy a na dotazy máte jen 3 minuty. Pokud žáci a žákyně nevědí, na co se ptát, zkuste jim v roli trochu pomoci. Tato aktivita by měla směřovat k tomu, aby si žáci a žákyně uvědomili/y, že většina červených koček Zen-Zena soudí podle toho, co se o kočkách s modrou barvou srsti povídá. Při odpovídání na dotazy se řiďte textem o Lerym (**příloha č. 5**). Otázky, na něž se nedá odpovědět tímto textem, zodpovězte podle svého uvážení tak, aby se neodbočilo od cíle této aktivity. Je vhodné do některé odpovědi zakomponovat také vyprávění o Legendě (**příloha č. 6**).
 - » Po této aktivitě odejdete, sundejte si rekvizitu a vraťte se jako lektor, který od žáků vyzvídá, co se od Leryho dozvěděli:
- Co jste se všechno dozvěděli od Leryho?
 - Proč se Lery přestal kamarádit se Zen-Zenem?
 - Jak se choval Zen-Zen k ostatním kočkám? Byl Zen-Zen takový, jak to vyznělo v legendě?
 - Jak se ostatní kočky chovaly k Zen-Zenovi, když zmodral? Co ty kočky vedlo k takovému chování?
 - Je podle vás správné, jak se ostatní kočky k Zen-Zenovi chovaly? Proč ano/ne?
 - Když se takhle kočky chovají, co to může způsobit?
 - Všechny kočky se k Zen-Zenovi obrátily zády, jen Alex ne. Proč si myslíte, že se s ním Alex stále kamarádí? Proč si myslíte, že se tak Alex zachoval? Jaký podle vás Alex je? Zkusťte ho popsat.

CHARAKTERISTIKA ALEXE

Je to kocour, který je odvážný a hlavně myslí svou vlastní hlavou a nenechá se strhnout většinou. Přestože zná legendu, věří, že Zen-Zen je hodný kocourek, protože ho tak poznal a nenašel důvod, proč by si to měl přestat myslet. Vadí mu, jak se okolí k Zen-Zenovi chová od té doby, co zmodral, a kdykoliv je třeba, postaví se za něj a brání ho. Tak to přece kamarádi dělají.

8

POMOC PRO KOCOURKA ZEN-ZENA

ČAS / 15 MIN

CÍL / PODNÍTIT ŽÁKY K DISKUZÍ NAD ZEN-ZENOVOU SITUACÍ A K VYTVOŘENÍ NÁVRHŮ ŘEŠENÍ TÉTO SITUACE.

POMŮCKY / ČERVENÉ UŠI, ŽIDLE

POZNÁMKA: TUTO AKTIVITU LZE VYNECHAT, POKUD JSTE V ČASOVÉM SKLUZU. V ZÁVĚREČNÉ DISKUZÍ SE PAK MŮŽETE ŽÁKŮ ZEPTAT, JAKÝM ZPŮSOBEM BY KOCOURKU ZEN-ZENOVÍ MOHLI POMOCT.

POSTUP

- » V následující aktivitě žákům sdělte, že za nimi přijde kocourek Zen-Zen, protože něco potřebuje.
- » **LEKTOR V ROLI:** Nasaďte si uši jako zástupnou rekvizitu a přijďte k žákům v roli Zen-Zena.
- » Jakmile se žáci a žákyně rozhodnou vám pomoci, vystupte z role a rozdělte žáky do dvou skupin.
- » Vysvětlete jim, že jedna skupina se vžije do role Zen-Zena a bude přemýšlet, jak by si Zen-Zen mohl pomoci sám, a druhá skupina bude v roli Alexe vymýšlet, jak by Zen-Zenovi mohl pomoci kamarád Alex. Každou skupinu lektor pošle na opačnou stranu místnosti, aby se žáci a žákyně navzájem nerušili.
- » Na diskuzi žákům a žákyním nechte cca 5 minut. Mezitím, co žáci a žákyně diskutují, rozdělte křídou (fixem) tabuli (flipchart) na dvě poloviny. Na jednu napište nadpis Zen-Zen a na druhou Alex. Po uplynutí času

Kocourek Zen-Zen je smutný a utrápený a neví, co má dělat. Nikdo kromě Alexe se s ním nechce kamarádit. A to vše jen kvůli tomu, že je modrý. Vždyť nikomu nic špatného neprovedl. Domů se vrátit nechce, protože si tady našel nejlepšího kamaráda Alexe a další kamarády, které ztratil, až když zmodral. Chtěl by něco udělat, aby se s ním zase všichni kamarádili. Obrátí se proto na žáky, jestli by mu nemohli pomoci.

určenému k diskuzi zavolejte žáky k tabuli. Dohlédněte na to, aby byli i u tabule rozděleni na dvě skupiny.

» **LEKTOR V ROLI:** Vraťte se k žákům opět v roli Zen-Zena a zeptejte se jich, co vymysleli. Vyzvěte nejprve skupinu v roli Zen-Zena, aby řekla, co vymyslela, a poté vyzvěte i skupinu kamaráda Alexe. Všechny reálně uskutečnitelné rady žáků zapisujte na tabuli. Rady, které se vám budou zdát nereálné, prodiskutujte s žáky:

- Opravdu si myslíte, že by to fungovalo?
- Jak toho chcete dosáhnout?

» Jakmile budete v roli Zen-Zena s nápady žáků spokojeni, můžete jim poděkovat za pomoc a vystoupit z role.

ALTERNATIVNÍ POSTUP

Nemusíte být v roli Zen-Zena a žákům můžete pouze vyřídit, že Zen-Zen potřebuje jejich pomoc. Vy jako prostředník se pak nabídnete, že návrhy žáků Zen-Zenovi přetlumočíte (předáte v psané formě).

9

ZÁVĚREČNÁ REFLEXE TÉMATU

ČAS / 10 MIN

CÍL / VZTÁHNOUT ZKUŠENOST Z PŘÍBĚHU K REÁLNÉMU ŽIVOTU.

POMŮCKY / NETŘEBA

POSTUP

- » Nechte žáky usadit se do kruhu. Řekněte jim, že příběh o Zen-Zenovi snad dopadl díky radám žáků dobře. Zeptejte se žáků, kdo by byl schopen celý příběh o Zen-Zenovi shrnout. Ostatní mohou žáka doplňovat.
- » Po shrnutí příběhu zahajte diskuzi, ve které se s žáky budete snažit najít paralelu mezi prožitým příběhem a reálným životem.

OTÁZKY DO DISKUZE

Co se v pohádce o Zen-Zenovi stalo?

Kočky se tedy k Zen-Zenovi chovaly nepěkně, protože byl jiný než ony. Myslíte, že to tak je i v normálním světě, že se někdo k někomu jinému chová nepěkně, protože je jiný? Zkuste říct nějaké příklady.

Setkaly jste se někdy s tím, že se někdo, jako v pohádce o Zen-Zenovi, přestal s někým ka-

marádit pro to, že je jiný? Například, že nosí brýle nebo má rovnátka nebo má jinou barvu pleti nebo je hodně chytrý.

Jak byste se zachovaly vy na místě toho člověka?

Pomohly jste někdy někomu v podobné situaci jako Alex? Jaké to pro vás bylo?

Řídil se Lery v pohádce podle toho, co říkali ostatní? Řídil se Alex v pohádce podle toho, co říkali ostatní? A co vy? Je pro vás důležité, co o někom říkají ostatní?

Když Vám kamarád řekne, že Helenka je lakomá a každého bije, co uděláte?

Když Vám třeba maminka řekne, že Pepíček od sousedů je špinavý a má vši, co uděláte?

A když v televizi řeknou, že (Romové, černoši, Vietnamci – vybrat podle toho, aby nikdo s dětí ve třídě nebyl této rasy nebo národnos-

ti) jsou všichni zločinci a měli by se vrátit do své země, co uděláte? A proč?

Koho znáte lépe? Spolužáka, kterého vidíte každý den a mluvíte spolu, nebo žáka jiné třídy, o kterém jste něco slyšely? A proč? Víte, co znamená mít s někým osobní zkušenost?

Je podle vás dobré hodnotit člověka podle toho, zda nosí brýle nebo rovnátka, podle barvy kůže, podle toho, že pochází z jiné země? Podle čeho bychom měli lidi hodnotit?

DOKONČENÍ

ČAS / 5 MIN

CÍL / UZAVŘÍT WORKSHOP.

POMŮCKY / PLYŠOVÝ KOCOUREK ZEN-ZEN S MODROU SRSTÍ

POSTUP

- » Vezměte si do ruky plyšového kocourka Zen-Zena a řekněte žákům, aby se zamysleli nad tím, co by si z prožitého workshopu chtěli do budoucna zapamatovat. Dejte jim chvíli čas.
- » Sdělte žákům, že nyní po kruhu pošlete plyšového kocourka Zen-Zena a oni budou mít za úkol mu říct: „Milý kocourku Zen-Zene, chtěl bych si zapamatovat...“
- » Žákům, kteří nebudou chtít mluvit nahlas, můžete navrhnout, aby svou myšlenku kocourkovi pošeptali. Přesto se snažte žáky motivovat k tomu, aby se nebáli je vyslovit nahlas.
- » Na závěr žákům poskytněte i vy zpětnou vazbu na workshop, poděkujte jim za jejich spolupráci a rozlučte se s nimi.

2

PŘÍLOHY

ZEN-ZENOVĚ DOBRODRUŽSTVÍ: JAK PŘEKONAT ODLIŠNOST

VERZE PRO MLADŠÍ ŽÁKY

PŘÍLOHA Č. 1

ÚRYVEK POHÁDKY

Kdysi dávno před mnoha lety a sto lety, asi tisíc světelných let od naší modré planety byla jednou jedna Kočičí zeměkoule a ta byla velkou Kočičí řekou rozdělena na dvě stejné polokoule. Jednoho krásného kočičího dne se na jedné polokouli narodil

malý šedý kocourek a dostal jméno Zen-Zen. Byl to kocourek jako jiní kocourci. Měl čtyři pacičky a na každé pacičce po pěti drápcích, měl dvě zelená očka, jeden černý čumáček a na zadečku se mu houpal kočičí ocásek.

PŘÍLOHA Č. 2

SCÉNÁŘ LOUTKOVÉHO PŘEDSTAVENÍ

Lektor: „Jednou se zvědavý kocourek Zen-Zen rozhodl, že se vydá...“

Zen-Zen: „Až na konec světa!“

Lektor: „Jsi si opravdu jistý kocourku? Ostatní kočky říkaly, že cesta je moc nebezpečná!“

Zen-Zen: „Já se nebojím, chci poznat svět a zažít velké dobrodružství.“

Lektor: „Zen-Zen se tedy vydal na cestu. Přešel vysoké hory a hluboké doly, až do-

šel k velké řece.“

Zen-Zen: „Ta je ale veliká! Já se ale nevzdám a přeplavu ji.“

Lektor: „Silný proud ale Zen-Zena stáhl pod hladinu.“

Zen-Zen: „To je můj konec.“

Lektor: „Pomyslel si, když ho najednou cizí kočičí packa vytáhla na břeh. Byl to kocour Alex.“

PŘÍLOHA Č. 3

ZADÁNÍ PANTOMIMY

1 / Zen-Zen si se svým zachráncem Alexem potřásl rukou a hned se skamarádili. Kamarády si Zen-Zen našel i mezi ostatními kočkami a kocoury.

2 / Zen-Zen si s kočičími kamarády často hrál na schovávanou. Většinou si hráli na louce mezi keři a květinami.

3 / Zen-Zen byl moc šťastný, že má tolik nových kamarádů. Stále se usmíval a skákal radostí.

4 / Přišlo jaro a oteplilo se. Zen-Zen začal ztrácet svou šedivou srst, jakou mají mláďata.

5 / Když se jednou Zen-Zen naklonil nad jezírko, v jeho odrazu zjistil, že jeho srst je celá modrá. Ale žádná z koček, se kterými se Zen-Zen kamarádil, nebyla modrá. Všechny byly červené.

6 / Když Zen-Zenovi kamarádi uviděli, že je modrý, lekli se ho a už si s ním nechtěli

hrát. Ukazovali si na něj a posmívali se mu za to, že zmodral.

7 / Zen-Zen byl moc nešťastný a osamělý. Začal se stydět za to, že vypadá jinak než ostatní kočky a kocouři.

8 / Přece jenom mu jeden kamarád zůstal. Kocourovi Alexovi bylo jedno, že je Zen-

Zen modrý, a pořád si s ním hrál.

9 / I tak byl ale kocourek Zen-Zen smutný, že ho ostatní kočky a kocouři nemají rádi kvůli tomu, že není červený, jako ostatní.

PŘÍLOHA Č. 4

PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI

(tisk na jednu stranu obrázků a na druhou zadání)

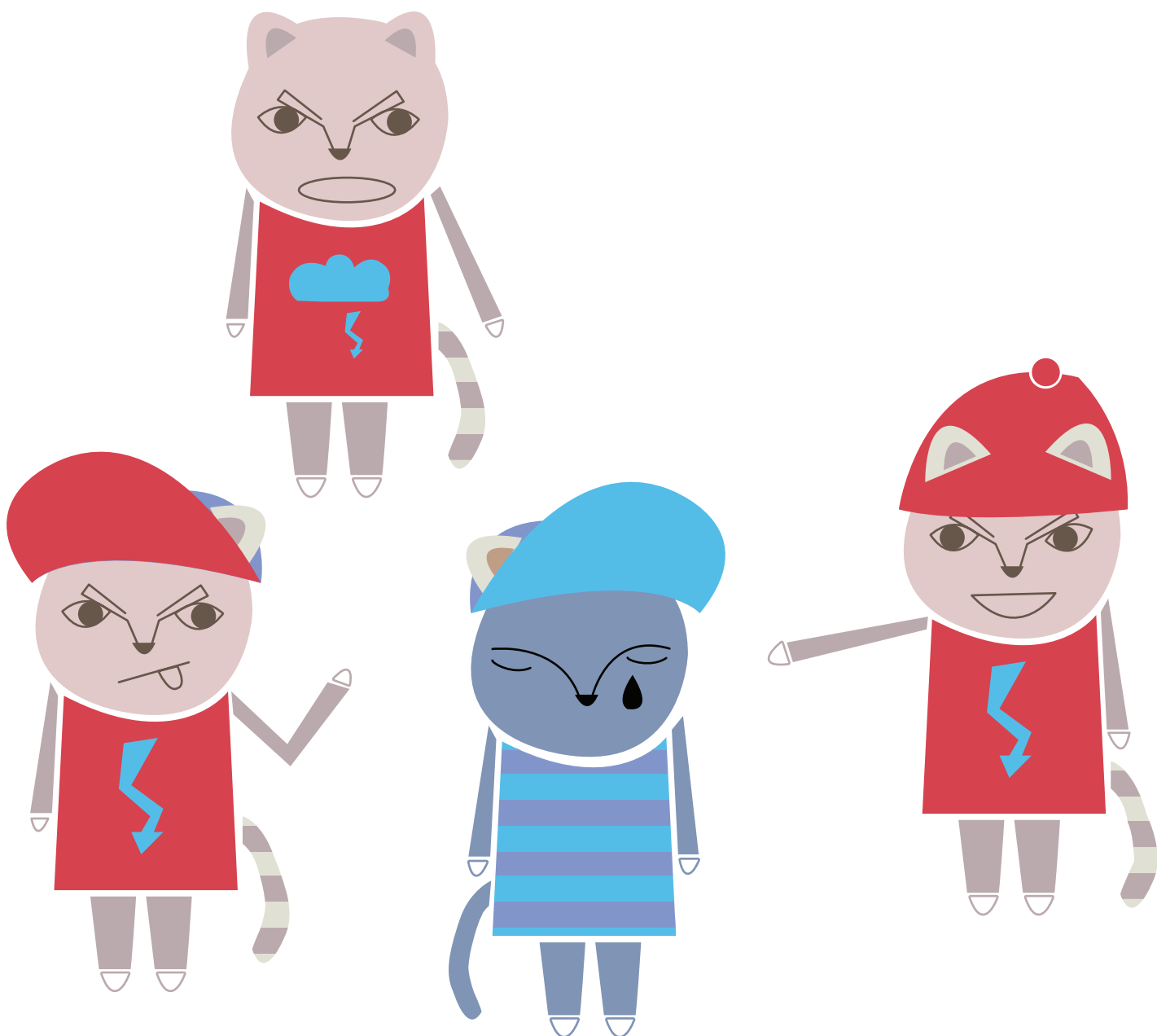
POMLOUVÁNÍ, POSMÍVÁNÍ, UKAZOVÁNÍ

Jednoho sluníčkového rána se kocourek Zen-Zen šel toulat jen tak do kočičí vesnice. Procházka příjemná ale vůbec nebyla. Kočky a kocouři, kteří kolem něj procházeli, o něm nahlas říkali škaredé věci a ukazovali si na něj a někteří se mu dokonce posmívali: „Podívejte se na tu směšnou barvu, a jak divně chodí. Je to zlý modrý ďábel!“

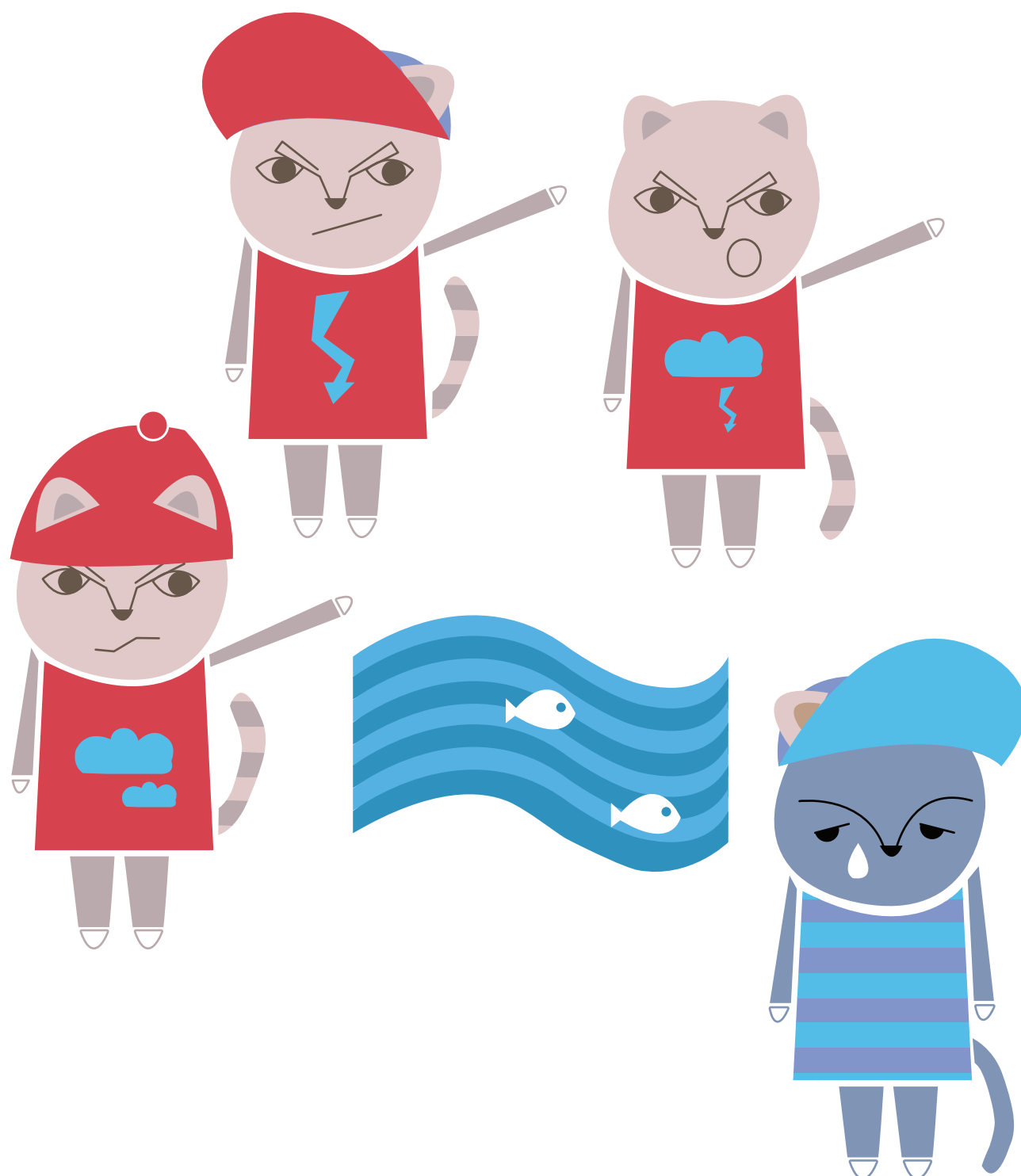
NADÁVÁNÍ, VYHROŽOVÁNÍ, URÁŽKY

Kocourek Zen-Zen šel z vesnice jako každý den na hřiště pro kocourky a kočky, aby si s nimi pohrál. Jaké bylo jeho překvapení, když mu všichni kočičí rodiče začali zakazovat hrát si s jejich koťaty, protože je modrý. Zen-Zen si od nich vyslechl hodně škaredých věcí, jako: „Běž pryč, ty modrá nestvůro!“ A dokonce mu i vyhrožovali, že jestli hned neodejde, tak mu pořádně vypráší kožich.

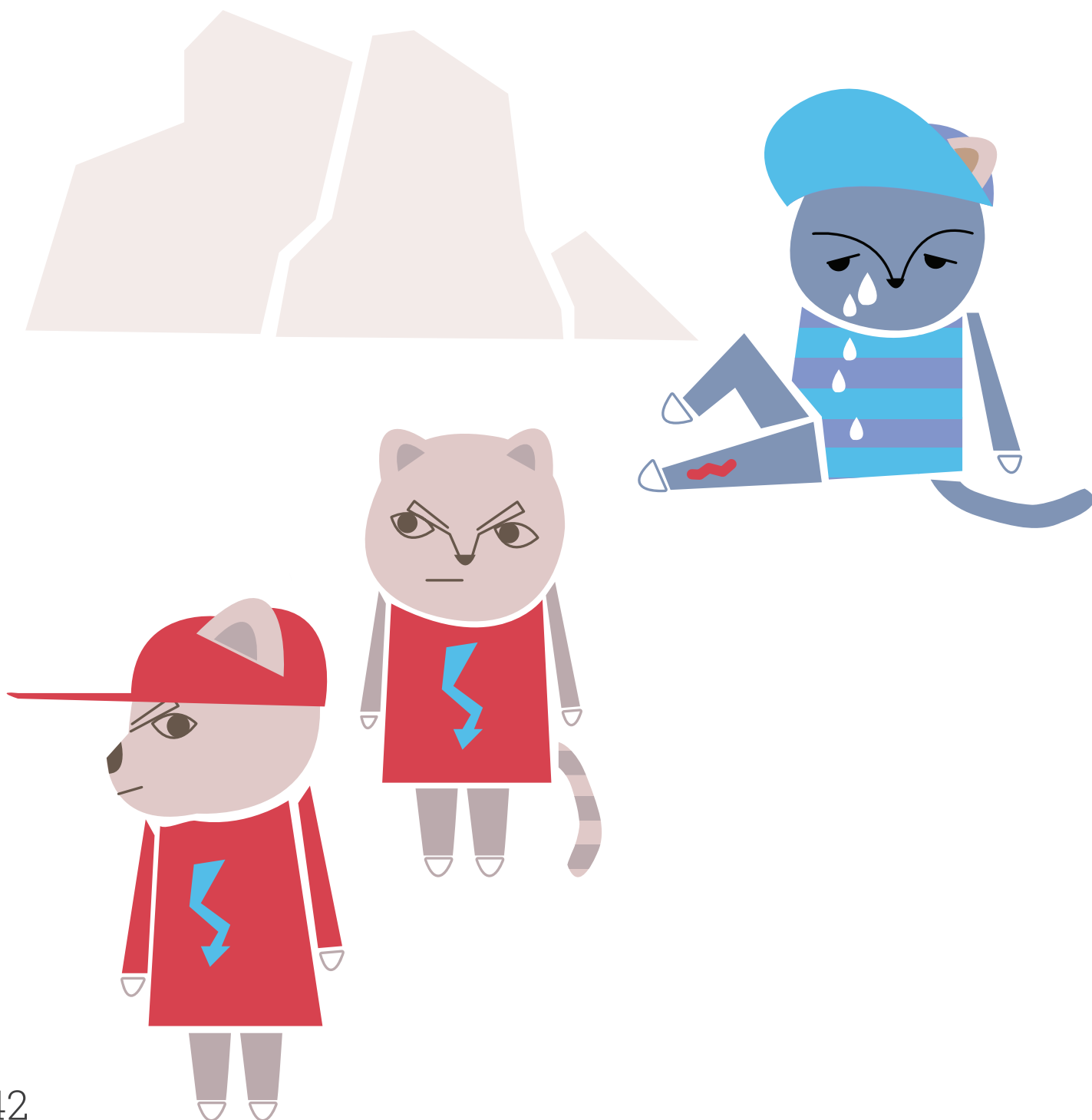
AGRESE A ÚTOKY

Odpoledne kocourka Zen-Zena probudila velká žízeň, a tak se šel napít vody z jezírka. Najednou tam přiběhli kocourci a kočky a začali ho vyhánět od jezírka: „Odejdi pryč, ty škaredý modrý cizinec, nebo nám otráviš vodu v jezírku!“ Žďuchali ho všechny koťata pryč. „A už se nevracej, my tě tu nechceme!“

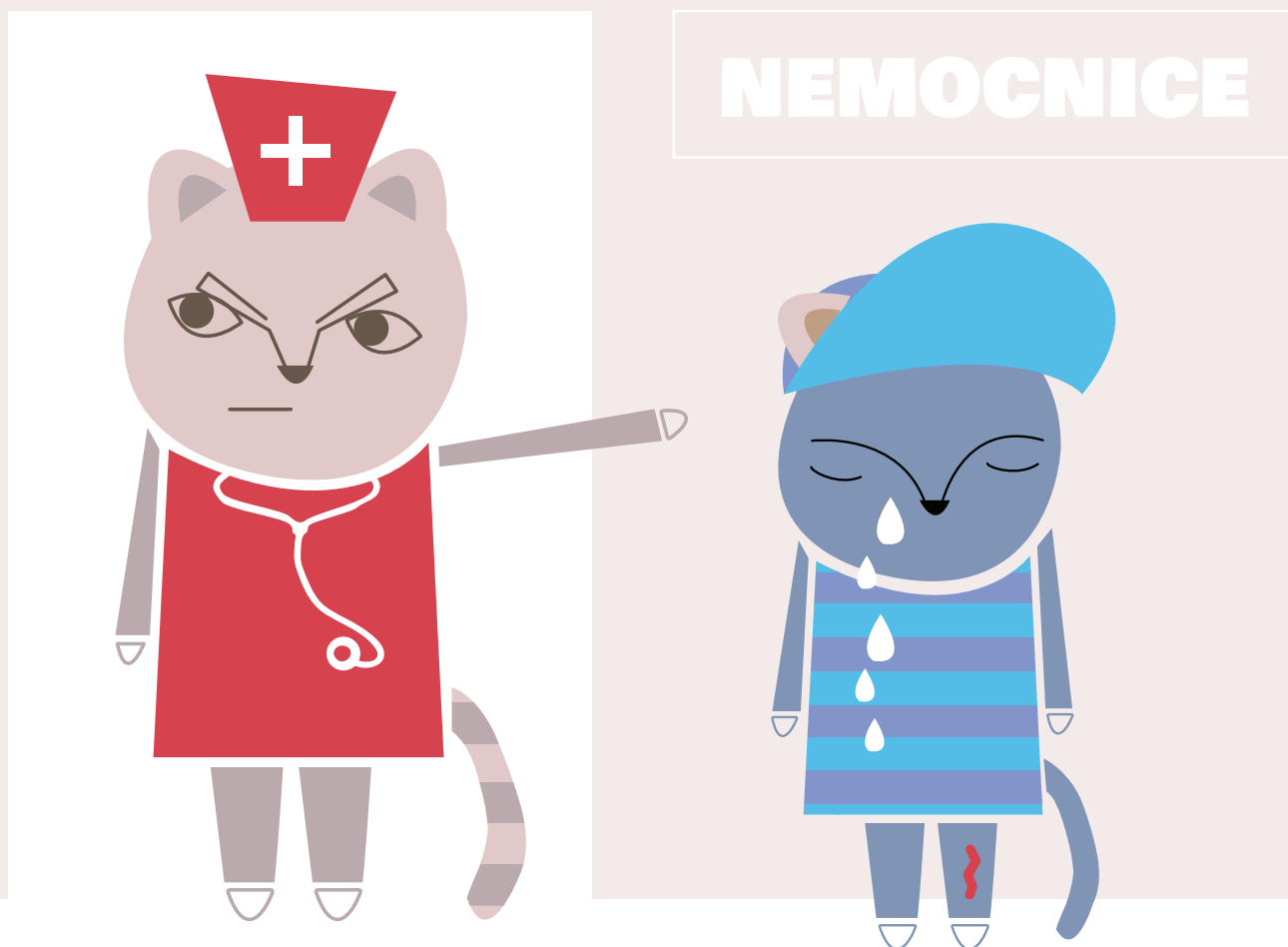
IGNORACE, PŘEHLÍŽENÍ

Když kocourek Zen-Zen běžel od jezírka, nechtěně jednou tlapkou zapadl do díry. Samotný tlapku vytáhnout nemohl, a tak kolemjdoucí kočky a kocoury žádaly o pomoc. Nikdo se však nezastavil a většina se na něj ani nepodívala. Všichni dělali, že nic nevidí, ani neslyší. Jeden kocour, který kolem něj procházel, jen utrousil: „Dobře ti tak, ty modrá příšero.“

STRACH, VYHÝBÁNÍ SE

Zen-Zen šel s poškrábanou a bolavou tlapkou do kočičí nemocnice, aby mu ji kočičí doktoři zavázali. Jakmile vstoupil do nemocnice, všechny kočky a kocouři se hrůzou zastavili. „Dávejte si pozor, ať od toho modrého cizince nechytnete nějakou nakažlivou nemoc,“ říkali se strachem v očích. „Nedotýkejte se ho hlavně, jinak prý budete mít celý život smůlu a ještě hůř, zmodráte!“

PŘÍLOHA Č. 5

O LERYM

Jmenuji se Lery a patřím k červeným kočkám a stejně jako ostatní červené kočky nemám rád modré kočky, protože jsou zlé. Říká se to v jedné legendě, kterou mi říkala maminka. I ve škole nám ji říkali. Takže je jasné, proč se se Zen-Zenem nekamarádím. I když zdálo se mi, že je docela hodný, ale asi to na nás hrál. Stejně se s ním teď nikdo nekamarádí, teda kromě Alexe, ale ten je divný, vždycky byl divný. A maminka s tatínkem mi dokonce zakázali se se Zen-Zenem kamarádit. Prý od něj ještě chytanu tu kletbu a budu stejně zlý jako všechny modré kočky. Prý už takové případy byly.

PŘÍLOHA Č. 6

LEGENDA

Před dávnými věky spolu žily modré a červené kočky v míru. Jednou však vůdce modrých koček, Prakocour Modrovous, něco škaredého udělal vůdci všech červených koček, Prakocouru Červenolíci. Nikdo si však nepamatuje už co. Někteří říkají, že mu schválně přivřel tlapičku ve dveřích, jiní zase říkají, že mu vypil všechny zásoby mlíčka. Hlavní je, že Prakocour Červenolíc kvůli tomu na všechny modré kočky uvalil kletbu a díky tomu jsou všechny zlé. Pořád se mračí a rády se perou. Při odříkávání své kletby prý Praotec Červenolíc bouchnul svou holí do země a tam se udělala trhлина a tak vznikla velká řeka, která kočičí zeměkouli rozdělila na dvě polokoule, jednu pro hodné červené kočky a druhou pro zlé modré kočky.

3

**ZEN-ZENOV
DOBRODRUŽSTVÍ:
JAK PŘEKONAT
ODLIŠNOST**

VERZE PRO STARŠÍ ŽÁKY

Žáci a žákyně se pomocí příběhu dostanou do fantazijního světa, který reflektuje reálná témata spojená s rasismem a xenofobií. Workshop pracuje s metodou dramatické výchovy, která podněcuje žáky a žákyně k plné účasti při řešení problémů hlavního hrdiny příběhu, Zen-Zena. Děti se zamyslí nad tím, proč neposuzovat člověka podle vzhledu nebo původu. Pojdte taky pomoci Zen-Zenovi, který se ocitl jako cizinec na jiné planetě!

KLÍČOVÁ SLOVA

rasismus, xenofobie, původ, předsudky, přátelství, kritické myšlení

ČAS

90 min (podle velikosti a věkového složení skupiny)

CÍLOVÁ SKUPINA

3. - 5. ročník ZŠ

POČET DĚTÍ

10 - 25

CÍLE

Podnítit žáky k zamyšlení se nad důvody vzniku předsudků, xenofobie a rasismu.

Poskytnout žákům možnost vcítit se do situace cizinců.

Podpořit pozitivní vzory chování žáků vůči cizincům nebo lidem jiné národnosti, etnické skupiny.

METODY

PRÁCE S PŘÍBĚHEM

LEKTOR V ROLI

HORKÉ KŘESLO

ŽIVÉ OBRAZY

SCÉNKY

PANTOMIMA

IMPROVIZACE

DISKUZE

DISKUZE

OSNOVA

- 1. HONIČKA VESMÍRNÝCH LODÍ**
- 2. ZEN-ZENOVU DOBRODRUŽSTVÍ ZAČÍNÁ**
- 3. CO SE ZEN-ZENOVU STALO?**
- 4. PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI V OBRAZECH/
SCÉNKÁCH**
- 5. SETKÁNÍ S BÝVALÝM KAMARÁDEM ZEN-ZENOVU**
- 6. JAK POMOCTI ZEN-ZENOVU**
- 7. ZÁVĚREČNÁ REFLEXE TÉMATU**
- 8. UZAVŘENÍ**

ČAS / 5 MIN

CÍL / ROZHÝBAT KOLEKTIV, NAVODIT ATMOSFÉRU PRO DRAMATICKOU PRÁCI A MOTIVOVAT ŽÁKY DO PŘÍBĚHU.

POMŮCKY / PLYŠOVÝ ZEN-ZEN S MODROU SRSTÍ

POSTUP

ÚVODNÍ SEZNÁMENÍ

- » Přivítejte žáky a představte se jim, pokud se neznáte.
- » Shrňte žákům, co je během workshopu čeká, jaké je jeho téma a jakými metodami budete pracovat. Řekněte jim, že během workshopu budou vstupovat do rolí určitých postav (zahrají si na herce a herečky), stejně jako vy. Role jsou fiktivní, a proto není třeba se stydět.
- » Domluvte si se žáky, kdy a jak dlouhou budou mít přestávku.
- » Pokud pracujete s větším počtem žáků, je vhodné si s nimi domluvit znamení (např. zvednutí ruky) na utišení.
- » Aby se všem lépe pracovalo, vyzvěte žáky, aby dodržovali tři jednoduchá pravidla:
 - **budeme respektovat své názory a budeme k sobě tolerantní,**
 - **nebudeme zesměšňovat názory ostatních,**
 - **vždy mluví jen jeden a ostatní dávají pozor.**

HRA

- » Řekněte žákům, aby se nyní přenesli do vesmíru a stali se vesmírnými loděmi, které si plují galaxií. Každá loď, na kterou ale ve vesmíru narazí, je nepřátelská a je třeba ji zneškodnit.

PRAVIDLA

Každý hráč představuje vesmírnou loď, která se pohybuje po prostoru třídy.

Loď může zaútočit na nepřátelskou loď tak, že se jí dotkne dlaní.

Aby loď zneškodnila, musí se dotknout jedné z končetin (ruce a nohy), které představují křídla loď.

Když se žák (loď) dotkne dlaní druhého (nepřátelská loď), tomu daná končetina (křídlo) znehybní. To znamená, že danou končetinu při pohybu vesmírem nesmí používat (ruka ochabne, nohu táhne za sebou, po zasažení obou noh zůstává stát na místě).

Pokud má loď ochromena všechna křídla (končetiny), je vyřazena z boje a stojí na místě.

Hraje se o to, která loď vydrží nejdéle v provozu.

ZEN-ZENOVU DOBRODRUŽSTVÍ ZAČÍNÁ

ČAS / 5 MIN

CÍL / SEZNÁMIT ŽÁKY S HLAVNÍ POSTAVOU.

POMŮCKY / KŠILTOVKA, BATOCH, DOPIS, VYSVĚDČENÍ, PRŮKAZKA DO KNIHOVNY, DIPLOM, TABULE (FLIPCHART) S POHÁDKOU

POSTUP

- » Vyzvěte žáky, aby se posadili do kruhu.
- » Položte doprostřed kruhu batoh, ve kterém je kšiltovka, dopis (**příloha č. 1**), vysvědčení (**příloha č. 3**), průkazka do knihovny (**příloha č. 4**) a diplom (**příloha č. 5**).
- » Úkolem žáků bude zjistit, komu daný batoh a jeho obsah patří. Dosáhneme toho tím, že žáky necháme batoh s jeho obsahem prozkoumat a budeme jim klást otázky.
- » Nechte žáky nejprve prohlédnout si batoh a poté dovoluňte některým žákům, aby z batohu vytáhli vždy po jednom předmětu, který ostatním představí. Čtení dopisu nechte až na závěr.
- » Příběh (**příloha č. 6**) má funkci posledního dílku to puzzle, aby si žáci a žákyně uvědomili, že existují dvě planety, na kterých bydlí dvě barevně odlišné rasy.
- » Zeptejte se žáků, jaké další informace z příběhu o Zen-Zenovi zjistili.
- » Abyste se ujistili, že si všichni žáci a žákyně komplikovaný a útržkovitý příběh dobře spojili, nechte je na tabuli (flipchart) namalovat červenou planetu, pod kterou napíše Zentar a Zen-Zen (protože z této planety pochází), a modrou planetu Tener s jejími obyvateli Teneřany. Nakonec řekněte jednomu žákovi nebo žákyni, aby vyznačil šipkou, z které planety na kterou se Zen-Zen dostal a můžete ho nechat namalovat i autobus, který ho tam dopravil.

OTÁZKY

Jaké osobě podle vás tento batoh patří? Ptejte se na pohlaví, věk. Můžete žáky nechat hlasovat.

Necháme žáky vytahovat jednotlivé předměty: Co to je? Komu to patří? Můžeš nám přečíst, co je tam napsáno? Co to asi znamená?

Můžeš nám dopis nahlas přečíst? Co jste se z dopisu dozvěděli? Kdo je to Zen-Zen? Kde se ocitl? Jak se tam dostal? Kdo tam žije? Jak se k němu chovají? Kdo a jak mu pomohl? Proč si myslíte, že mu pomohl?

- » Nyní žákům řekněte, že o Zen-Zenovi něco víte a že jim to popovíte.

ČAS / 20 MIN

CÍL / UKÁZAT KONTRAST MEZI TOLERANCÍ A XENOFÓBIÍ.

POMŮCKY / KŠILTOVKA A MODRÁ MASKA PRO POSTAVU ZEN-ZENA, ZADÁNÍ ŽIVÝCH OBRAZŮ

POSTUP

- » Děti si s vaší pomocí vytvořily obraz o tom, v jaké situaci se Zen-Zen právě nachází. Prozradte jim, že se nyní podíváte zpátky do minulosti a zjistíte, co se ve skutečnosti stalo.
- » Nechte žáky a žákyně rozdělit se do dvou skupin a řekněte jim, že v každé skupině budou vytvářet živý obraz podle zadání (**příloha č. 7**).
- » Úkolem žáků bude postavit se v živém obraze do takových pozic, aby celkový obraz vyjadřoval zadání. V obraze se žáci a žákyně nesmí hýbat, nesmí mluvit, ani vydávat zvuky.
- » Žák, který bude v živém obraze hrát Zen-Zena, dostane k dispozici kšiltovku a modrou masku.
- » Žákům rozdejte zadání a dejte jim asi 5 minut na přípravu obrazu. U obou skupin zkontrolujte, zda pochopily zadání a vědí, co mají dělat.
- » Jakmile vyprší čas na přípravu, žákům vysvětlete, jakým způsobem bude ukazování obrazu probíhat.
- » Rozdělte třídu na hlediště a jeviště. Jako znamení k zahájení a ukončení živého obrazu použijte například tlesknutí. Sdělte žákům, že před ukazováním obrazů budete číst ještě krátký úryvek příběhu (**příloha č. 7**). Zdůrazněte žákům, že v živém obraze budou muset dlouho vydržet, protože vy mezi tím budete číst Zen-Zenovi pocity (**příloha č. 7**) a potom budete žákům druhé skupiny v hledišti klást otázky týkající se obrazu. Je nezbytné, aby celou dobu žáci a žákyně, kteří stojí v obraze, vydrželi bez hnutí.

INSTRUKCE PRO LEKTORA

1. Přečtete úryvek příběhu.
2. Vybídněte tlesknutím první skupinu (obraz č. 1), aby se postavila do obrazu.
3. Postavte se za žáka, který hraje Zen-Zena a přečtete jeho pocity.
4. Pokládejte žákům sedícím v hledišti otázky týkající se obrazu.
5. Tlesknutím ukončete obraz a vybídněte druhou skupinu (obraz č. 2), aby šla na jeviště.
6. Opakujte 2. – 4. bod.
7. Reflektujte celou aktivitu.

REFLEXE ŽIVÝCH OBRAZŮ

Co na obraze vidíte?

Kdo jsou postavy na obraze?

Jaké vztahy mají postavy mezi sebou?

REFLEXE AKTIVITY

Co se tedy opravdu v příběhu odehrálo?

V čem se oba komiksově obrazy nejvíc lišily? (mělo by zaznít: tolerance v 1. obraze a nesnášenlivost v 2. obraze)

Proč měli všichni ze Zen-Zena strach?

4

PROJEVY NESNÁŠENLIVOSTI V OBRAZECH/SCÉNKÁCH

ČAS / 25 MIN

CÍL / PROJÍT A POPSAT RŮZNÉ PROJEVY XENOFOBIE A RASISMU. POJME-NOVAT POCITY, KTERÉ OBĚTI XENOFOBIE A RASISMU PROŽÍVAJÍ.

POMŮCKY / KŠILTOVKA PRO POSTAVU ZEN-ZENA, ZADÁNÍ ŽIVÝCH OBRAZŮ/SCÉNEK

POSTUP

- » Vyzvěte žáky, aby se posadili do kruhu a poslouchali vás. Řekněte jim, že od té doby, co Teneřané zjistili, že Zen-Zen není jeden z nich, se k němu chovali nehezky a jediný Alex s ním stále kamarádil.
 - » Vysvětlete žákům, že nyní si ukážete, jakým způsobem se Teneřané k Zen-Zenovi chovali, a to prostřednictvím obrazů nebo scének (příloha č. 8).
 - » Pokud děti budou vytvářet živé obrazy, sdělte jim, že podle zadání vytvoří obraz (sochu), ve kterém se nesmí hýbat a tento obraz by měl vystihovat zadání.
 - » Pokud děti budou vytvářet scénky, mohou se hýbat a mluvit. Zdůrazněte ale žákům, že scénky, ve kterých se projevuje agrese, budou předvádět pouze jako.
 - » Pokud děti budou chtít, povolte jim rekvizity. Postava Zen-Zena bude mít na hlavě vždy kšiltovku.
 - » Rozdělte žáky do 4 skupin, rozdejte jim zadání a dejte jim čas na přípravu obrazů nebo scének. Jednotlivé skupinky obcházejte, abyste se ujistili, že chápou zadání, popřípadě jim pomozte.
 - » Jakmile jsou děti připraveny, svolajte je a řekněte jim, kde bude jeviště a kde hledišťe.
 - » Domluvte se s nimi na zvukovém signálu, kterým bude započat a ukončen obraz, či scénka (např. tlesknutí).
 - » Pokud žáci a žákyně budou předvádět obrazy, sdělte jim, že v obraze budou muset chvíli vydržet, protože se na obsah obrazu budete vyptávat zbývajících žáků.
 - » Pokud budou žáci a žákyně předvádět scénku, řekněte jim, aby po ukončení scénky neodcházeli/y z jeviště, protože se zbývajících žáků budete na scénku ptát.
- Co vidíte v obraze? (Co jste viděli ve scénce?)
Co se tam děje?
Jaké postavy rozeznáte?
Jak se Teneřané chovají k Zen – Zenovi?

Jak se Zen – Zen asi cítí?

Vy, kteří jste hráli Zen – Zena, jak jste se v jeho roli cítili? (dotaz na herce)

Který obraz vám byl nejméně příjemný? (dotaz na herce i diváky)

5

SETKÁNÍ S BÝVALÝM KAMARÁDEM ZEN-ZENA

ČAS / 10 MIN

CÍL / KONFRONTOVAT ŽÁKY S XENOFBNÍMI NÁZORY.

POMŮCKY / ZÁSTUPNÁ REKVIZITA PRO SPOLUŽÁKA – TAŠKA DO ŠKOLY, MIKINA

POSTUP

- » Sdělte žákům, že pro ně máte překvapení v podobě schůzky s bývalým kamarádem Zen-Zena. Řekněte jim, že se jmenuje Lery a se Zen-Zenem se přestal kamarádit až poté, co Zen-Zen zmodral. Mají nyní šanci se Leryho zeptat, z jakého důvodu se se Zen-Zenem přestal kamarádit.
- » Žákům pak vysvětlíte, že si nasadíte zástupnou rekvizitu, která symbolizuje Leryho a přijdete k nim zpátky v roli Leryho. Pak si připravte židli (můžete si ji připravit už dříve), na kterou se v roli Leryho usadíte a vyzvete žáky, aby se před tuto židli pohodlně usadili.
- » **LEKTOR V ROLI:** Jakmile si oblečete mikinu a školní tašku jako rekvizitu, posaďte se v roli na židli, představte se dětem a vybídněte je, aby se vás ptali, na co potřebují. Můžete setkání časově ohraničit, například tím, že spěcháte do školy a na dotazy máte jen 3 minuty. Pokud děti nevědí, na co se ptát, zkuste jim v roli trochu pomoci. Tato aktivita by měla směřovat k tomu, aby si děti uvědomily, že většina Teneřanů Zen-

Zena soudí podle toho, co se o Zentarech povídá. Při odpovídání na dotazy se řiďte Leryho vyprávěním (**příloha č. 2**). Otázky, na něž se nedá odpovědět tímto textem, zodpovězte podle svého uvážení tak, aby se neodbočilo od cíle této aktivity.

REFLEXE AKTIVITY

Co jste se od spolužáka dozvěděli?

Co pro vás bylo zajímavé?

Co si myslíte o postoji spolužáka k Zen – Zenovi?

Z jakých informací spolužák vychází? Kde je získal?

Mohl by spolužák se Zen – Zenem znovu kamarádit? Co by tomu pomohlo?

Jak byste se zachovali vy na jeho místě?

ČAS / 15 MIN

CÍL / ZAPOJIT ŽÁKY DO ŘEŠENÍ PROBLÉMU XENOFOBIE.

POMŮCKY / KŠILTOVKA ZEN - ZENA

POZNÁMKA: TUTO AKTIVITU LZE VYNECHAT, POKUD JSTE V ČASOVÉM SKLUZU. V ZÁVĚREČNÉ DISKUZI SE PAK MŮŽETE ŽÁKŮ ZEPTAT, JAKÝM ZPŮSOBEM BY KOCOURKU ZEN-ZENOVÍ MOHLI POMOCI.

POSTUP

- » V následující aktivitě žákům sdělte, že za nimi přijde Zen-Zen, protože něco potřebuje.
- » **LEKTOR V ROLI:** Nasaďte si kšiltovku jako zástupnou rekvizitu a přijďte k žákům v roli Zen-Zena.

Zen-Zen je smutný a utrápený a neví, co má dělat. Nikdo kromě Alexe se s ním nechce kamarádit. A to vše jen kvůli tomu, že je červený. Vždyť nikomu nic špatného neprovedl. Domů se vrátit nechce, protože si tady našel nejlepšího kamaráda Alexe a další kamarády, které ztratil, až když zjistili, že je Zentar. Chtěl by něco udělat, aby se s ním zase všichni kamarádili. Obrátí se proto na žáky, jestli by mu nemohli pomoci.

- » Jakmile se žáci a žákyně rozhodnou vám pomoci, vystupte z role a rozdělte je do dvou skupin.
- » Vysvětlíte jim, že jedna skupina se vžije do role Zen-Zena a bude přemýšlet, jak by si Zen-Zen mohl pomoci sám, a druhá skupina bude v roli Alexe vymýšlet, jak by Zen-Zenovi mohl pomoci kamarád Alex. Každou skupinu lektor pošle na opačnou stranu místnosti, aby se navzájem nerušily.
- » Na diskuzi nechte cca 5 minut. Mezitím, co žáci a žákyně diskutují, rozdělte křídou (fi-

xem) tabuli (flipchart) na dvě poloviny. Na jednu polovinu napište nadpis Zen-Zen a na druhou polovinu Alex. Po uplynutí času určenému k diskuzi zavolejte žáky k tabuli. Dohlédněte na to, aby byli i u tabule stále rozdělení na dvě skupiny.

- » **LEKTOR V ROLI:** Vraťte se k žákům opět v roli Zen-Zena a zeptejte se jich, co vymysleli. Vyzvěte nejprve skupinu v roli Zen-Zena, aby řekla, co vymyslela, a poté vyzvěte i skupinu kamaráda Alexe. Všechny reálně uskutečnitelné rady žáků zapisujte na tabuli. Rady, které se vám budou zdát nereálné, prodiskutujte s žáky:

Opravdu si myslíte, že by to fungovalo?

Jak toho chcete dosáhnout?

- » Jakmile budete v roli Zen-Zena s nápady žáků spokojeni, můžete jim poděkovat za pomoc a vystoupit z role.

ALTERNATIVNÍ POSTUP

Nemusíte být v roli Zen-Zena a žákům můžete pouze vyřídit, že Zen-Zen potřebuje jejich pomoc. Vy jako prostředník se pak nabídnete, že návrhy žáků Zen-Zenovi přetlumočíte (předáte v psané formě).

ČAS / 10 MIN

CÍL / REFLEKTOVAT TÉMA XENOFOBIE A RASISMU Z PŘÍBĚHU.

POMŮCKY / NETŘEBA

POSTUP

- » Nechte žáky usadit se do kruhu. Řekněte jim, že příběh o Zen-Zenovi snad dopadl díky radám žáků dobře. Zeptejte se žáků, kdo by byl schopen celý příběh o Zen-Zenovi shrnout. Ostatní můžou žáka doplňovat.
- » Po shrnutí příběhu zahajte diskuzi, ve které se s žáky budete snažit najít paralelu mezi prožitým příběhem a reálným životem.

OTÁZKY DO DISKUZE

Co se v příběhu o Zen-Zenovi stalo?

Teneřané se tedy k Zen-Zenovi chovali nepěkně, protože byl jiný než oni. Myslíte, že to tak je i v normálním světě, že se někdo k někomu jinému chová nepěkně, protože je jiný? Zkuste říct nějaké příklady.

Setkaly jste se někdy s tím, že se někdo, jako v příběhu o Zen-Zenovi, přestal s někým kamarádit pro to, že je jiný? Například, že nosí brýle nebo má rovnátka nebo má jinou barvu pleti nebo je hodně chytrý.

Jak byste se zachovaly vy na místě toho člověka?

Pomohli jste někdy někomu v podobné situaci jako Alex? Jaké to pro vás bylo?

Řídil se Lery v pohádce podle toho, co říkali ostatní? Řídil se Alex v pohádce podle toho, co říkali ostatní? A co vy? Je pro vás důležité, co o někom říkají ostatní?

Když Vám kamarád řekne, že Helenka je lakomá a každého bije, co uděláte?

Když Vám třeba maminka řekne, že Pepíček od sousedů je špinavý a má vši, co uděláte?

A když v televizi řeknou, že (Romové, černoši, Vietnamci – vybrat podle toho, aby nikdo s dětí ve třídě nebyl této rasy nebo národnosti) jsou všichni zločinci a měli by se vrátit do své země, co uděláte? A proč?

Koho znáte lépe? Spolužáka, kterého vidíte každý den a mluvíte spolu nebo žáka jiné třídy, o kterém jste něco slyšeli? A proč? Víte, co znamená mít s někým osobní zkušenost?

Je podle vás dobré hodnotit člověka podle toho, zda nosí brýle nebo rovnátka, podle barvy kůže, podle toho, že pochází z jiné země? Podle čeho bychom měli lidi hodnotit?

DOKONČENÍ

ČAS / 5 MIN

CÍL / UZAVŘÍT WORKSHOP.

**POMŮCKY / PLYŠOVÝ KOCOUREK ZEN-ZEN
S MODROU SRSTÍ**

POSTUP

- » Řekněte žákům, aby se zamysleli nad tím, co by si z prožitého workshopu chtěli do budoucna zapamatovat. Dejte jim chvíli čas.
- » Jakmile budou připraveni, nechte je po kroužku jednoho po druhém říct, co by si z workshopu chtěli zapamatovat.
- » Na závěr žákům poskytněte i vy zpětnou vazbu na workshop, poděkujte jim za jejich a rozlučte se s nimi.

3

PŘÍLOHY

ZEN-ZENOVĚ DOBRODRUŽSTVÍ: JAK PŘEKONAT ODLIŠNOST

VERZE PRO STARŠÍ ŽÁKY

PŘÍLOHA Č. 1

DOPIS

Alexi,

jsi můj nejlepší přítel a jsem moc rád, že tě mám. Všichni ostatní mě nenávidí. Od té chvíle, co ostatní zjistili, že jsem Zentar, začali se ke mně chovat opravdu hrozně. Jsem úplně zoufalý. Děkuji ti, že jsi mi od začátku věřil a pomohl mi, když jsem se školním autobusem omylem dostal na vaši planetu. Ale ani modrá maska nepomohla. Teneřané skutečně nesnáší Zentary. Co mám teď dělat?

Zen-Zen

PŘÍLOHA Č. 2

VYPRÁVĚNÍ LERYHO O ZENTARECH

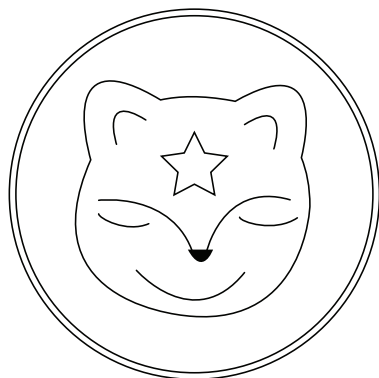
„Existuje jen jedna planeta tak příšerná, že na ni Teneřané zakázali přístup. Tak nebezpečná, že se k ní neodváží přiblížit žádná loď.“

„Vím, že jsou Zentaři nebezpeční z vyprávění rodičů a učitelů. Kdysi hodně dávno havarovala Teneřanská loď na Zentaru. Teneřan, který na ní byl, se už nikdy nevrátil. Víc nevím, ale říká se, že Zentaři si ho nechali, nebo ho zajali, tak něco.“

„Zentaři jsou zákešní a nesnášenliví. Nikdo v jejich přítomnosti není v bezpečí. Před Zentary je třeba se chránit. Nejradši by obsadili a zničili všechny planety.“

V odpovědích spolužáka (lektor v roli) by mělo zaznít, že spolužák má jen zprostředkované informace od lidí kolem sebe (rodiče, sousedi, apod.) a že jako ostatní zobecňuje na všechny pozemšťany, aniž by se snažil zjistit více.

ZENTAR

VYSVĚDČENÍ

Jméno a příjmení: Zen-Zen Zeju

Den, měsíc a rok narození: 21.1. 2001

Rodiště: Lézie

školní rok: 2013/2014

třída: 7.Y

PŘEDMĚTY

Zentarský jazyk

Počty

Planetární minulost

Krajina kolem nás

Kultura kolem nás

Vesmír kolem nás

Vyspělé technologie

Roztodivné akce a reakce

Zákony fungování věcí

Umělecká tvorba

Fyzická zdatnost

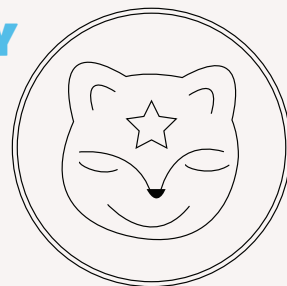
PROSPĚCH

PŘÍLOHA Č. 4
PRŮKAZ DO KNIHOVNY

PRŮKAZ DO ZENTARSKÉ KNIHOVNY

Jméno a příjmení: **ZEN-ZEN ZEJU**
3 256 087 Mezontánie, Sektor 3B
Bezkontaktní spojení: 8M3S 22 I.I. 88 L

PŘÍLOHA Č. 5
DIPLOM

DIPLOM

ZEN-ZEN ZEJU

ZA

2. MÍSTO V TROJ-DVA-BOJI

3. 6. 2013

DATUM, PODPIS

PŘÍLOHA Č. 6

PŘÍBĚH

„Zen - Zen je kluk stejně starý jako vy. Jeho rodiče jsou geologové (zajímají se o horniny) a často se se Zen-Zenem stěhují. Jejich novým útočištěm se stalo městečko Mezontánie. Zen-Zen pochází z planety Zentar, která je asi 200 000 světelných let vzdálená od naší planety Země. Ale na tom nezáleží, je to prostě úplně normální kluk. Teda nám se asi úplně normální zdát nebude, protože stejně jako ostatní Zentaři je celý červený. Když šel v Mezontánii poprvé do nové třídy, stalo se něco, co mu úplně změnilo život...nastoupil do špatného autobusu! Ale to vy už přece víte.“

PŘÍLOHA Č. 7

ÚVODNÍ ÚRYVEK PŘÍBĚHU

„Zen – Zen omylem nastoupil do špatného školního autobusu. Nebyl to obyčejný školní autobus, ale vesmírná loď Teneřanů. V lodi byla tma, takže nikdo neviděl, kdo nastoupil. Jen soused na vedlejším sedadle si na Zen – Zena ze zvědavosti posvítíl baterkou. Nejdříve se vyděsil: „Zentar!“ Řekl přiškrceným hlasem. Pak si Zen – Zena prohlédl a zašep-tal, aby si Zen – Zen vzal masku, kterou mu podával, že mu vše vysvětlí později.“

Zadání 1. obrazu – oblíbenost Zen-Zena

Zen-Zen je velmi oblíbený. Všichni ho mají rádi a kamarádí se s ním.

Zen-Zenovi pocity v 1. obraze:

„Na Teneru je to super. S Alexem jsme nejlepší kámoši a našel jsem si i spoustu dalších kamarádů. Ve škole je to pohoda. Všichni mě berou jako jednoho z nich. Je to tady prostě skvělý!“

Zadání 2. obrazu – odhalení a změna postoje k Zen-Zenovi:

Zen-Zen už nemá modrou masku. Najednou ho nikdo nemá rád a nikdo kromě Alexe se s ním nechce kamarádit. Zen-Zen je z toho velmi smutný.

Zen-Zenovi pocity v 2. obraze:

„Včera byl nejhorší den v mém životě. Kámoš mi omylem při hraní strhl modrou masku a všichni zjistili, že jsem Zentar, protože jsem červený. Od té chvíle se se mnou nikdo nekamarádí a všichni se na mě dívají s odporem. Cítím se úplně strašně. Všechno jsem ztratil. Jen Alexovi nevádí, že jsem cizinec. Ostatní mi to dávají pořádně sežrat. Co jsem komu udělal? Nechápu to! Proč jim tolik vadí, že jsem odjinud a jinak vypadám?“

PŘÍLOHA Č. 8

ZADÁNÍ OBRAZŮ/SCÉNEK

1 / Ponižování: „Ty červená skvrno na téhle planetě. Nikdy z tebe nic nebude.“ Takhle Zen – Zena uráželi od té doby bývalí kamarádi, učitelé a další Teneřani.

2 / Zveličování, šíření strachu: Aby Alex rozveselil Zen – Zena, vzal ho na prolézačky na nejbližší hřiště. Jakmile se tam ale Zen – Zen objevil, mezi maminkami dětí nastala panika. Odnášely celé vystrašené své děti pryč a volaly: „Pozor! To je ten červený Zentar. Určitě chce někoho unést!“

3 / Přehlížení, nezájem: Zen – Zen jednou ve městě zabloudil a potřeboval poradit, kudy se dostane k domu Alexe. Oslovoval kolemjdoucí Teneřany, a přestože ho někteří znali, dělali, že ho neslyší a nevidí a rychle šli pryč.

4 / Agrese, slovní útoky: Od té doby, kdykoli ve škole sportovali, byl Zen – Zen terčem urážek spolužáků a faulů.

4

**PŘÍBĚHY DĚTÍ
AZYLANTŮ**

Žáci a žákyně budou mít možnost zažít si v modelové situaci to, čím si mohou procházet lidé prchající z domova (stres vlivem blízkého nebezpečí a rozhodování v tísní). Seznámí se s příběhem uprchlíka – vrstevníka a během společné diskuze se zamyslí nad přesunem lidí po světě. Workshop je směřován k tomu, aby se žáci a žákyně seznámili s migrací jako běžným jevem v současném světě.

POZNÁMKA: WORKSHOP JE VYTVOŘEN PRO 2 LEKTORY.

KLÍČOVÁ SLOVA

uprchlík, migrant, ohrožení, pronásledování, migrace, azyl, uprchlický tábor, dovolená

ČAS

90 min (podle velikosti a věkového složení skupiny)

CÍLOVÁ SKUPINA

2. - 5. ročník ZŠ

POČET DĚTÍ

10 - 25

CÍLE

Představit dětem fenomén migrace a uprchlictví, přiblížit jim tyto jevy a poukázat na jejich aktuálnost.

Přiblížit pocity, které mohou zažívat lidé prchající z domova před ohrožením.

Seznámit s významem pojmů uprchlík, migrant a azyl.

METODY

SKUPINOVÁ SPOLUPRÁCE

HRA V ROLI

UČITEL V ROLI

VNITŘNÍ HLASY

ČTENÍ

DISKUZE

OSNOVA

1. UVÍTÁNÍ, SEZNÁMENÍ, STANOVENÍ PRAVIDEL

2. ROZEHŘÁTÍ, ROZDĚLENÍ DO SKUPIN

3. JÁ V ROLI UPRCHLÍKA

4. PŘÍBĚHY DĚTÍ AZYLANTŮ

5. DISKUZE

6. STUDNA

1

UVÍTÁNÍ, SEZNÁMENÍ, STANOVENÍ PRAVIDEL

ČAS / 10 MIN

CÍL / SEZNÁMIT SE S ŽÁKY A SPOLEČNĚ VYTVOŘIT PRAVIDLA, KTERÝMI SE BĚHEM WORKSHOPU BUDETE ŘÍDIT.

POMŮCKY / VELKÝ PAPÍR, FIX (POPŘ. TABULE A KŘÍDA)

POSTUP

- » Přivítejte žáky a stručně jim představte strukturu a časové rozvržení workshopu a metody, se kterými budete pracovat. Přiblížte (avšak neprozrazujte konkrétně) žákům téma a domluvte se s nimi, jak naložíte s přestávkou mezi vyučovacími hodinami.
- » Představte se a požádejte žáky, aby se vám postupně rovněž představili.
- » Stanovte si s žáky pravidla, kterými se během workshopu budete všichni řídit. Řekněte žákům, že jejich smyslem je vytvořit

takové prostředí, ve kterém se každý bez obav může vyjádřit k danému tématu.

- » Společně vymyslete 3-5 pravidel. (Jak bychom se k sobě chtěli chovat?). Můžete je zapisovat na viditelné místo.

Tip: Mezi pravidly by se měly objevit tyto body: nikdo se nikomu neposmívá, nikoho neuráží, hovoří vždy jen jeden. neskáčeme si do řeči. Pozor na důslednost! Stanovená pravidla mají smysl, trváte-li na jejich dodržování!

2

ROZEHRÁTÍ, ROZDĚLENÍ DO SKUPIN

ČAS / 5 MIN

CÍL / UVOLNIT NAPĚTÍ, ROZPOHYBOVAT ŽÁKY A ROZDĚLIT JE DO SKUPIN.

POMŮCKY / KARTIČKY S ÚKONY

POSTUP

- » Požádejte žáky o odsunutí lavic a židliček na stranu, aby vznikl ve třídě volný prostor.
- » Rozmyslete si, kolik bude vytvořite skupin. Každá skupina by měla mít 4 – 5 členů.

- » Rozložte kartičky (pro každého žáka jednu) na přední lavici lícem dolů. Vyzvěte žáky k tomu, aby si každý vybral jednu kartičku (**příloha č. 1**), přečetl si ji sám pro sebe a nikomu neprozrazoval její obsah. Je-li třeba, pomozte jednotlivým žákům s přečtením.
- » Povězte žákům instrukce a vyzvěte je ke hře:
- » Každý si pozorně přečte svou kartičku a začněte předvádět činnost, kterou tam máte napsanou. Během toho se pohybujte po prostoru třídy a pozorujte ostatní spolužáky. Snažte se najít spolužáky, kteří předvádějí stejnou činnost jako vy. S těmito žáky vytvoříte skupiny.
- » Jakmile se spojí dohromady poslední skupina, požádejte žáky, aby dokončili činnost.
- » Řekněte jim, že skupiny, které vytvořili, představují jednotlivé rodiny.
- » Řekněte skupinám, aby se ve třídě usadily na místo, kde se budou cítit pohodlně. Místo (židličky, stoly) si mohou upravit, ale jen tak, aby mohli spolupracovat.
- » Vyzvěte žáky, aby si mezi sebou rozdělili jednotlivé role členů rodiny. Z jakých členů se rodina bude skládat, je čistě na nich.

3

JÁ V ROLI UPRCHLÍKA

ČAS / 30 - 40 MIN

CÍL / ZPROSTŘEDKOVAT ŽÁKŮM POCITY JEJICH VRSTEVNÍKŮ, KTERÍ JSOU NUCENI UPRCHNOUT ZE SVÝCH DOMOVŮ PŘED NEBEZPEČÍM A PRONÁSLEDOVÁNÍM.

POMŮCKY / PAPIRY, TUŽKA, ŠÁTEK, ČEPICE, KRESLICÍ POTŘEBY

POZNÁMKA: V TOMTO WORKSHOPU PŘEDSTAVÍTE ŽÁKŮM PŘÍBĚH, V NĚMŽ VYLÍČÍTE OKOLNOSTI, KTERÉ ŽÁKY DONUTÍ (SPOLU S JEJICH RODINAMI) UTÉCT. ZÁLEŽÍ NA VAŠÍ ÚVAZE, ZEJMÉNA S PŘIHLÉDNUTÍM K VĚKU ŽÁKŮ A ŽÁKYŇ, JAK DRAMATICKY SITUACI VYLÍČÍTE. BĚHEM AKTIVITY VŠAK ZDŮRAŽŇUJTE VHODNÝM ZPŮSOBEM ČASOVOU TÍSEŇ V SITUACÍCH. AKTIVITA JE URČENA PRO DVA LEKTORY A VYUŽÍVÁ METODY LEKTORA V ROLI. ROLE JE URČENÁ KOSTÝMNÍM PRVKEM (ŠÁTEK, ČEPICE), KTERÝ MÁ NA SOBĚ LEKTOR JEN PO DOBU HRANÍ ROLE.

POSTUP

» Řekněte žákům, že jejich rodina momentálně tráví společné chvíle plné klidu a pohody (např. při obědě). Vyzvěte skupiny (rodiny), aby jejich zvolenou situaci postupně rozehrály.

» **LEKTOR V ROLI:** Jakmile budou všechny skupiny zabrány do hraní, nastoupí první lektor v roli sousedky (šátek jako rekvizita) a dramaticky vyličí nastávající situaci:

Příběhne udýchaná sousedka a neklidně a zalykavě povídá o vojácích, kteří se blíží k vesnici a cestou rabují a pálí domy, hrubě vyvádějí muže, ženy i děti z domů a odvádějí pryč a kdo se jim postaví na odpor, toho nemilosrdně zastřelí. Sousedka žádá, ať si vezmou nejdůležitější věci a utečou nebo špatně skončí. Ale ať si pospíší. Na návsi na ně čeká autobus, který je odveze do bezpečí.

» Vyzvěte žáky, aby si co nejrychleji zabalili věci. Každá rodina bude mít za úkol během 3 minut (u mladších žáků více) napsat na papír deset nejdůležitějších věcí, bez kterých se neobejde a které by se v případě nouze mohly hodit. Po aktivitě vyzvěte rodiny, aby se shromáždily uprostřed třídy.

» **LEKTOR V ROLI:** Druhý lektor se během předešlé aktivity připraví na roli řidiče autobusu. Až se všechny skupiny shromáždí uprostřed třídy, nastoupí druhý lektor v roli řidiče (je nervózní a velmi nepříjemný) a rozehraje následující situaci:

Autobus je sice starý, ale pojízdný. Avšak se všemi věcmi se do autobusu nevejdete. Máte jich moc. Abyste mohli jet, musíte tady něco nechat. Ale rychle, nemáte moc času a já (řidič) chci být také už pryč, na jiném bezpečném místě.

» Vyzvěte žáky, aby se rychle některých věcí zbavili. Budou mít za úkol zakroužkovat pět věcí, které si nakonec rodina vezme s sebou. Stanovte čas 1 minutu. Po vypršení časového limitu požádejte rodiny, aby vám řekly, které věci se rozhodly s sebou vzít.

» Nechejte žáky vytvořit z židliček prostředí autobusu, do kterého si pak sednou.

» Lektoři v roli: Pokračujte v hraní příběhu v roli řidiče autobusu (jeden lektor) a v roli ženy s dětmi (druhý lektor):

Do autobusu jste se nakonec jen taktak vešli a jste připraveni odjet do bezpečí. Náhle však přiběhla k přeplněnému autobusu paní se čtyřmi malými dětmi, ale řidič je už nechce pustit dovnitř, protože v autobuse již není kvůli lidem a věcem k hnutí. Žena prosí, protože jestli autobusem neodjedou, pravděpodobně zemřou.

» Vybídněte žáky, aby se zamysleli nad tím, jak mohou tuto situaci řešit. Pátrejte společně po důsledcích zmíněných řešení.

» V případě, že žáci a žákyně nenajdou takové řešení, které by dovolilo ženě s dětmi odjet stejným autobusem, a ta by byla nucena zůstat ve vesnici, využijte techniku vnitřních hlasů, která se stane kolektivním svědomím. Lektor zůstává v roli ženy s dětmi:

» V roli odmítnuté ženy dejte jednu židličku stranou od skupiny a posaďte se na ni. Kdokoliv z žáků si může stoupnout za židličku a nahlas pronést, jaké myšlenky a pocity se ženě díky události honí hlavou. Když se nikdo z žáků neodhodlá, druhý lektor přednese jednu z myšlenek. Lektor v roli ženy mlčí.

Dokončete příběh (možno i v roli řidiče):

» Podařilo se vám odjet a uprchnout před nebezpečím. Postupně se blížíte k hranicím bezpečné země. Nakonec k nim dorazíte.

REFLEXE

» **Řekněte žákům, že nyní budou kreslit. Dejte jim papír a nechte je posadit se tam, kde se mu jim bude dobře kreslit.**

» **Požádejte je, aby na papír nakreslili obrázek, který vystihuje nejsilnější moment z příběhu. Na kreslení nechte dětem 10 – 15 minut.**

- » Jakmile žáci a žákyně dokreslí, vyzvěte je, aby si se sousedem (příp. ve trojici) ukázali, co nakreslili, a navzájem si řekli, co na obrázku vidí a jaký z toho mají pocit. **JSOU-LI ŽÁCI A ŽÁKYNĚ SDÍLNÍ, LZE TENTO BOD VYPUSTIT.**
- » Sdělte žákům, že nyní mohou své výtvary prezentovat celé skupině. Ptejte se:
- » Co zachycuje obrázek? Co je na obrázku důležité?
- » Jaký pocit v té situaci prožívaly postavy?
- » Měl někdo podobný pocit?
- » Má někdo hru (příběh) spojenou s jinými pocity?
- » Přejděte plynule k diskuzi.

OTÁZKY DO DISKUZE

Myslíte si, že se děje v současnosti něco podobného, jako jste zažívali ve hře? Vzpomenete si na příklad? Případně uveďte příklady (viz níže).

Bývá to lehká situace? Proč? Jaké momenty? Jak složité bylo rozhodování v momentě, kdy vaše rozhodnutí ovlivní osud jiných lidí (matky s dětmi)?

Chtěli byste se někdy ocitnout v takové situaci? Myslíte si, že to chtějí lidé, kteří se náhodou v takové situaci objeví?

OZBROJENÉ KONFLIKTY VE SVĚTĚ - PŘÍKLADY

OBČANSKÁ VÁLKA V LYBII (2011 – 2012) – protesty proti režimu diktátorského vůdce Muammara Kaddáfího přerostly v ozbrojený konflikt a občanskou válku.

VÁLKA V IRÁKU (2003 – 2011) – vpád vojsk skupiny států vedených USA do Iráku. Jako příčina války bylo uváděno vlastnictví zbraní hromadného ničení iráckým režimem a jeho napojení na teroristickou síť Al-Kaida. To se však prokázalo jako nepravdivé tvrzení.

VÁLKY V ČEČENSKU (1994 – 1996 / 1999 – 2009) – snaha Ruska o ovládnutí Čečenska, které usiluje o nezávislost. Války jsou nechvalně známé brutálním postupem ruských sil vůči civilnímu obyvatelstvu.

OBČANSKÁ VÁLKA A GENOCIDA VE RWANDĚ (1990 – 2003) – nenávist mezi kmeny Hutu a Tutsi. Jedna z největších genocid 20. století, při které bylo zavražděno asi 800 000 lidí.

MŮŽETE PŘIJÍT S VLASTNÍMI AKTUÁLNĚJŠÍMI PŘÍKLADY.

ČAS / 10 - 15 MIN

CÍL / UKÁZAT ŽÁKŮM NA PŘÍBĚHU JEJICH VRSTEVNÍKA, JAK PROBÍHÁ ÚTĚK ZE ZEMĚ A CO NASTÁVÁ PO NĚM. VYSVĚTLIT ZÁKLADNÍ POJMY SPOJENÉ S TÉMATEM (UPRCHLÍK, AZYL, MIGRANT APOD.).

POMŮCKY / PŘÍBĚH, LIST Z HERNÍHO SEŠITU

POZNÁMKA: VÝBĚR PŘÍBĚHU ZÁLEŽÍ PŘEDEVŠÍM NA VÁS, OBECNĚ JE ALE ARAM VHODNĚJŠÍ PRO MLADŠÍ ŽÁKY (2. - 3. ROČNÍK) A AVINA PRO STARŠÍ (4. - 5. ROČNÍK).

POSTUP

- » Rozdejte každému žákovi jeden z příběhů (příloha č. 2) a příslušnou část z herního sešitu (příloha č. 3).
- » Přečtete příběh Arama, Aviny, Fethíjy a Okeh (starší žáci a žákyně mohou předčítat příběh po částech sami) a skončete před jeho poslední částí. Během čtení mají žáci a žákyně kopie příběhu před sebou, takže mohou sledovat text.
- » Vyzvěte děti, aby příběh shrnuly. Popř. se ptejte:

Jsou nějaká slova, kterým jste v článku nerozuměli?

Co se stalo?

Proč hlavní aktér utekl?

S kým/odkud/kam utekl?

- » Jakmile společně shrnete příběh, nechte žáky samostatně vyplnit kvíz a bludiště (Aram) / vyluštit křížovku (Avina) / odhalit tajenku (Fethíja) / vyhledat rozdíly (Okeh). Potom se společně podívejte na výsledek.
- » Dočtete s žáky zbytek příběhu.
- » Ptejte se dětí na pojmy: uprchlík, azyl, migrant. Tyto pojmy napište na tabuli a vysvětlete (včetně rozdílu mezi uprchlíkem a migrantem). Zasaďte je do souvislosti s předchozími aktivitami.

VYSVĚTLENÍ POJMŮ

UPRCHLÍK je osoba nucená opustit svou vlast proto, že má odůvodněný strach z pronásledování ve své zemi z důvodů např. rasových, náboženských, národnostních, nebo proto, že prchá před tamním válečným konfliktem, přírodní katastrofou apod.

MIGRANT je osoba, která odešla ze svého domova do jiné země (na jiné místo). K tomuto rozhodnutí (migraci) byla buď donucena vnějšími okolnostmi, nebo se rozhodla sama dobrovolně. Lidé mají k migraci většinou pádný důvod (migrují např. za vzděláním, vyšším výdělkem, lepším životním, kvůli sloučení rodiny nebo na bezpečnější místo).

AZYL uděluje stát a poskytuje tím pronásledovanému cizinci vstup a povolení k pobytu na svém území.

ZAJÍMAVOSTI

Každou minutu prchá z domova před konflikty a pronásledováním osm lidí.

Mimo svou vlast žije asi 175 milionů lidí, což jsou zhruba 3 % světové populace.

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu ČR (červenec 1990 - prosinec 2010) byl takřka 90 tisíc.

Azyl udělen v ČR (červenec 1990 - prosinec 2010): málo přes 3 500 žadatelům.

5

DISKUZE

ČAS / 10 - 15 MIN

CÍL / V RÁMCI DISKUZE DOSPĚT K TOMU, ŽE MIGRACE JE JEV VŠUDYPŘÍTOMNÝ A ŽE LIDÉ NA CELÉM SVĚTĚ NĚJAKÝM ZPŮSOBEM MIGRUJÍ. VYSVĚTLIT ROZDÍL MEZI MIGRACÍ A UPRCHLICTVÍM.

POMŮCKY / NETŘEBA

POSTUP

- » Rozved'te diskuzi úměrnou věku dětí.
- » Témata k diskuzi: O migraci, o Češích v jiných zemích, o lidech z jiných zemí, o tom, co hledají migranti v cizí zemi a jak tam žijí, apod.
- » Můžete navázat na příběh z předešlé aktivity. Diskuzi ved'te tak, abyste poukazovali na rozdíl mezi migrací a uprchlictvím.

OTÁZKY DO DISKUZE

- » Jezdí nebo odchází lidé z České republiky do jiných zemí? Za čím odchází?
- » Byl jste někdo v jiné zemi? Co jsi tam dělal/a (hledal/a)?
- » Co myslíte, že hledají uprchlíci/migranti z jiných zemí v České republice?

- » V čem se liší situace, které jsme tady dnes zažili, a situace, ve kterých lidé jezdí např. na dovolenou?
- » Zajímal by vás chlapec nebo dívka z jiné země? Proč?
- » Znáte osobně nějakého člověka z jiné země? Znáte někoho, kdo mluví jiným jazykem než my?
- » Co o něm můžeš říci? Jaký je to člověk? Jak vypadá? Co dělá?

6 STUDNA

ČAS / 10 MIN

CÍL / ZÍSKAT OD ŽÁKŮ ZPĚTNOU VAZBU NA WORKSHOP.

POMŮCKY / PAPIRY, PSACÍ POTŘEBY, KOŠ

POSTUP

- » Požádejte žáky, aby se posadili do kruhu.
- » Rozdejte každému dva papíry a doprostřed kruhu dejte koš.
- » Řekněte jim, aby na jeden papír napsali všechno, co by si z workshopu chtěli odnést domů, resp. co se jim líbilo. Na druhý papír je nechte napsat všechno, co se jim nelíbilo. Druhý zmíněný papír pak nechte žáky vyhodit do koše.
- » Povídejte si s žáky o věcech, které si chtějí odnést domů.
- » Rozlučte se s žáky a ukončete workshop.

ALTERNATIVNÍ POSTUP

- » Požádejte žáky, aby se posadili do kruhu.
- » Řekněte jim, aby si představili uprostřed hlubokou studnu, do které mohou v tuto chvíli hodit vše, co se jim na workshopu nelíbilo nebo co by nejraději chtěli zapomenout. Své myšlenky mohou vyslovovat nahlas (a mohou je doprovodit i gesty) nebo nad nimi jen potichu přemýšlet.
- » Jakmile už nebude mít nikdo nic na srdci, s žáky studnu společně zaklopíme těžkým kamenem. Tuto činnost můžeme opět vyjádřit gesty.
- » Řekněte dětem, že to, co se jim nelíbilo, je již pohřbeno ve studni a že nyní si můžete popovídat o tom, co si z workshopu chtějí odnést domů. Povídejte si s žáky také o tom, co nového se dozvěděli.
- » Rozlučte se s žáky a ukončete workshop.

4

PŘÍLOHY

PŘÍBĚHY DĚTÍ AZYLANTŮ

PŘÍLOHA Č. 1

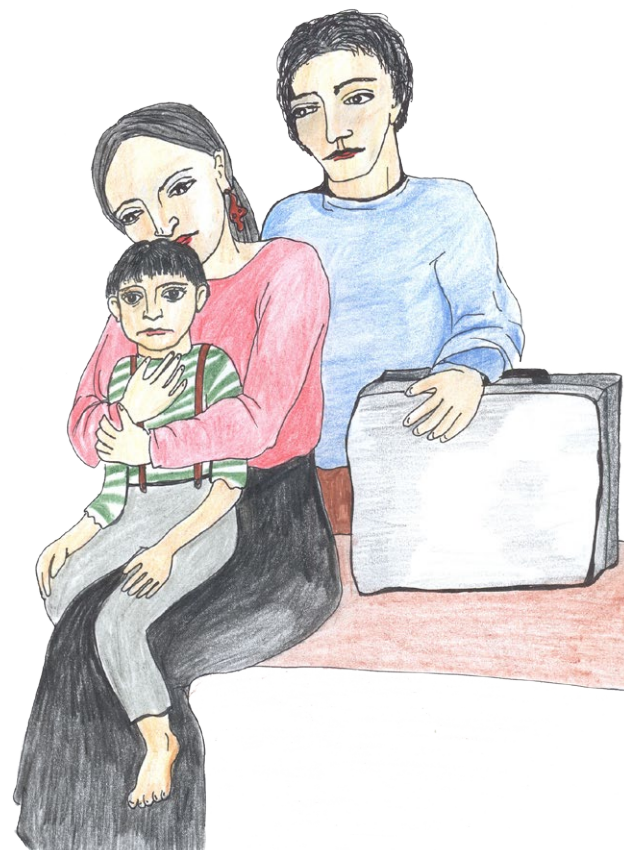
Skákej po jedné noze.	Skákej po jedné noze.
Skákej po jedné noze.	Skákej po jedné noze.
Skákej po jedné noze.	Skákej po jedné noze.
Mávej rukama nad hlavou.	Mávej rukama nad hlavou.
Mávej rukama nad hlavou.	Mávej rukama nad hlavou.
Mávej rukama nad hlavou.	Mávej rukama nad hlavou.
Dělej tak dlouhé kroky, jaké dokážeš.	Dělej tak dlouhé kroky, jaké dokážeš.
Dělej tak dlouhé kroky, jaké dokážeš.	Dělej tak dlouhé kroky, jaké dokážeš.
Dělej tak dlouhé kroky, jaké dokážeš.	Dělej tak dlouhé kroky, jaké dokážeš.
Chod' pomalu s rukama nataženýma před sebou.	Chod' pomalu s rukama nataženýma před sebou.
Chod' pomalu s rukama nataženýma před sebou.	Chod' pomalu s rukama nataženýma před sebou.
Chod' pomalu s rukama nataženýma před sebou.	Chod' pomalu s rukama nataženýma před sebou.
Dřepni si a pochoduj jako kuře.	Dřepni si a pochoduj jako kuře.
Dřepni si a pochoduj jako kuře.	Dřepni si a pochoduj jako kuře.
Dřepni si a pochoduj jako kuře.	Dřepni si a pochoduj jako kuře.

PŘÍLOHA Č. 2

ARAM

ŽIVOT PŘED TÍM

Jmenuji se Aram a je mi jedenáct. Přijel jsem s rodiči, babičkou a sestrou z Arménie před čtyřmi roky. I když má Arménie slavnou historii, dnes je to chudá země. Moji rodiče, stejně jako většina lidí u nás, nemají práci. Byla u nás válka a lidé se stále bojí, že by zase mohla přijít. Doma v Arménii jsem měl veliké problémy. Musel jsem chodit k dětskému doktorovi a ten říkal rodičům (zaslechl jsem to), že mám něco moc špatného se srdcem. Rodiče o tom pak doma dlouho do noci mluvili. U nás totiž nejde jen tak jednoduše přijít do nemocnice a nechat doktory, aby člověka vyléčili. U nás je těžké dostat se do nemocnice a když se vám to podaří, stojí to hromadu peněz a ty my jsme neměli. Má je málokdo. Maminka moc plakala a říkala tatínkovi, že nezvládne, když umřu. Potom asi dostali ten nápad odjet někam, kde mě budou moct vyléčit. A tak jsme dorazili do Česka.

V UPRCHLICKÉM TÁBOŘE V ČR

Život v uprchlickém táboře nebyl zrovna lehký. Moji rodiče museli čekat, zda jim úřady dovolí, aby zůstali v Česku a nemohli nic dělat, ani pracovat. Já měl nějaké kamarády v táboře, horší to ale bylo ve škole. Tábor byl v malém městě a spolužáci se se mnou moc nebavili, asi se mě báli, i když nevím proč.

AZYL?

Azyl jsme dostali asi po roce čekání. Bylo mi moc špatně, ale jakmile jsme ho dostali, šel jsem do nemocnice na operaci a teď už jsem zdravý. Přestěhovali jsme se do jiného města. Je to super! Můžu hrát s klukama fotbal. Jsem v něm dokonce hodně dobrý, reprezentuji školu a často vyhráváme. Mám spoustu kamarádů a ve škole se mi líbí. S rodiči jsme si říkali, že už se do Arménie nevrátme. Sice se nám občas hodně stýská po rodině, ale tady už máme tolik známých a kamarádů, že to s jejich pomocí zvládneme.

AVINA

ŽIVOT PŘED TÍM

Jmenuji se Avina. Utekla jsem z Palestiny s maminkou, tatínkem a svými dvěma bráškami, když mi bylo devět let. Palestina je země uprchlíků, kde již několik desítek let s různou silou zuří válka. Lidé jsou velmi chudí, nemají dobré školy ani dobré nemocnice. Opustili jsme náš dům a kamarády kvůli válce, která nám nedovolila v klidu spát. Pořád jsme se báli o střechu nad hlavou a dokonce i o naše životy. Pamatuji si třeba, že jsme šli spolu s ostatními dětmi do školy, stejně jako každý den, když nás v ulici obstoupilo několik vojáků s pistolemi. Strašně jsme se báli a oni na nás křičeli, ať se vrátíme domů, že nemáme co dělat ve městě. Běželi jsme s pláčem domů a od té doby jsme do školy nechodili, nesměli jsme. Přestěhovali jsme se s rodiči a bratry k babičce a dobře jsme udělali, protože v noci po našem stěhování shodila letadla bombu na náš dům. Měli jsme veliké štěstí, že jsme to přežili. Sbalili jsme si věci k útěku do České republiky, kde žil mamincin bratr.

ÚTĚK

Po strašně dlouhé době jsme dorazili na letiště v Praze. Policisté nás naložili do auta a odvezli nás někam daleko, do velké budovy, kde nás spolu s dalšími lidmi, kteří byli v podobné situaci, jako my, zavřeli do místnosti a nechali nás tam dost dlouho. Měla jsem hlad, byla mi zima a byla jsem unavená. Mluvili jsme s různými úředníky, obtiskovali svoje prsty. Myslela jsem, že to nikdy neskončí.

V UPRCHLICKÉM TÁBOŘE V ČR

Po nějaké době nás převezli do uprchlického tábora v Zastávce u Brna. Nastěhovali jsme se do dvou malých pokojíků a vybalili jsme těch pár tašek, které nám po cestě zbyly. Koupelna, záchody, kuchyň i pračka byly na chodbě, společné pro všechny. Konečně jsme se ale nemuseli bát každého silnějšího zvuku, mužského zakřičení nebo jen zajít na chvíli ven na procházku.

V táboře jsme strávili pět let. Mamince se narodil další syn, já a bratři jsme chodili do školy, modlili se naše modlitby (jsem muslimské víry), kamarádili jsme se s českými dětmi. Nejmenší bratříček začal postupem času chodit do školky a my jsme pořád seděli v těch dvou malých místnostech a čekali na azyl – na to, že nám dovolí žít a pracovat v České republice.

KONEČNĚ V BEZPEČÍ!

Azyl nám nakonec nedali, ale získali jsme trvalý pobyt v Česku. Konečně jsme se přestěhovali do domku, začali jsme chodit do nové školy, vařit si vlastní jídlo ve vlastní kuchyni, chodit na záchod, který byl jen náš, a sprchovat se v naší vaně. Takhle teď žijeme už asi rok. Chodíme do mešity, já jsem vyrostla a začala jsem svoje vlasy zakrývat šátkem, jak to podle našeho náboženství, islámu, mají ženy dělat. Jinak jsem obyčejná holka, chodím na zdravotní školu, na brigádu a se svými kamarádkami do kina nebo kavárny. Občas se mi stýská po babičce, dědečkovi a kamarádech, kteří jsou v Palestině. Doufám, že jednou tam válka skončí a my je tam budeme moct jet navštívit. Na to se už moc těším!

FETHÍJA

ŽIVOT PŘED TÍM

Jmenuji se Fethíja a jsou mi čtyři roky. Před měsícem jsme dorazili do Česka. Já, maminka a dva starší bráškové. Tatínek a ostatní sourozenci zůstali doma, v Čečensku. Oblast, ve které leží naše země, je neklidná a plná násilí, zabíjení a pronásledování. Strašně moc se mi po rodině stýská, ale ve válce jsme se museli rozdělit. Bylo to hrozné, museli jsme se stěhovat, všude byla spousta lidí. Netekla voda a nebylo jídlo. Jen občas jsem dostala kousek chleba a žvýkala ho pak celý den.

ÚTĚK

Do Česka jsme cestovali několik týdnů – vlakem, autem s cizími lidmi a několikrát jsme také putovali pěšky, tajně celou noc přes lesy. Byla jsem unavená a plakala jsem, protože jsem už dál nemohla, ale maminka říkala, že musím vydržet. Byly s námi i jiné děti.

AZYL?

Jenomže maminka včera řekla, že se vrátíme do Čečenska. Myslím, že bez tatínka a sourozenců to tady nemůže vydržet. Vždycky večer slyším, že pláče. Tak se celý dnešek balíme a zítra odjíždíme...
Najdeme tatínka a sourozence a vrátíme se spolu sem.

OKEH

ŽIVOT PŘED TÍM

Ahoj, jmenuji se Okeh. Utekli jsme s maminkou z Nigérie v Africe, když mi byly tři roky. Teď mám pět, chodím v Česku do školky a už si ani pořádně nepamatuji, jaké to v Nigérii bylo. Pamatuji si jen, že jsem měl často veliký hlad a žízeň. Někdy jsem několik dní nic nejedl a pil jsem dost špinavou vodu. Byl jsem z toho asi hodně nemocný, to mi říkala maminka.

V ČESKU

Tady v Česku jsme s maminkou oba přibrali. Ona si našla práci a já chodím do školky, kde mám několik kamarádů. Každé ráno se mi trochu stýská po mamince, ale potom mi paní učitelka dá nějakou hračku a mně je líp. Je trochu legrační, že mám oproti ostatním dětem tak hnědou kůži, jako kdybych se pořád opaloval na sluníčku. Nevím, proč to tak je, ale ve školce se mě na to ani nikdo neptá, prostě si hrajeme...

PŘÍLOHA Č. 3

ARAM JE MALÝ KLUK, JEHO RODINA BYLA NUCENA ODEJÍT ZE SVÉ ZEMĚ, Z ARMÉNIE. DOKÁZALI BYSTE ŘÍCT PROČ? NEVÍTE?

Dobře, je tu malá nápověda. Stačí jen vybrat tu správnou možnost:

- a / Nelíbilo se jim v Arménii, protože tam bylo moc horko.
- b / V Arménii neměli dost nákupních středisek.
- c / Báli se o své životy, protože v zemi byla válka a chudoba.
- d / Mamince už se nelíbil jejich starý dům.

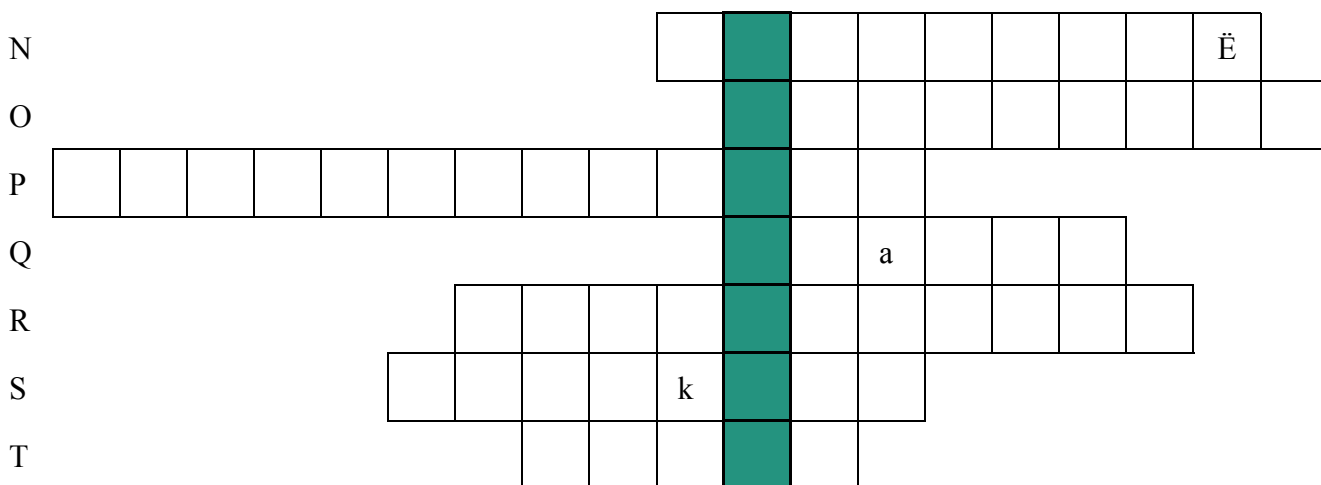
No jasně, že jsi to zvládl/a. Máš velikou pochvalu. Kromě toho, že hrozila další válka (správně je tedy C/, byl Aram vážně nemocný a jeho rodiče se o něho báli a chtěli mu zajistit dobré doktory. Pojdte teď s námi Aramovi a jeho rodině pomoci. Jakoby se zamotali do nějakého labyrintu a nevěděli kam jít! Pomůžeš jim najít tu správnou cestu, aby se dostali do státu, kde by Aram mohl jít do nemocnice? Vyléčí se potom?

POZORNĚ SI PŘEČTI PŘÍBĚH O AVINĚ, VŠECHNY INFORMACE, KTERÉ SE O NÍ DOZVÍŠ, SE TI BUDOU HODIT V DALŠÍM ÚKOLU.

Také zjistíš, v jaké situaci se Avina nachází a jak lze z právního hlediska chápat člověka v její situaci. Tento pojem je součástí tajenky, pokud najdeš odpovědi na všechny otázky, máš vyhráno.

- 1 / Jakého vyznání je Avina a její rodina? Jak se jmenují vyznavači/čky tohoto náboženství?
- 2 / Z jaké země přišla Avina do České republiky?
- 3 / Kde se nachází uprchlický tábor, do kterého byla Avina se svojí rodinou poslána?
- 4 / Co trápí lidi v Palestině? Nemají peníze na jídlo, na oblečení...
- 5 / Avinina rodina po příchodu do České republiky žádala o azyl, místo něho ale dostala ?
- 6 / Po příchodu musela celá rodina mluvit a různými vysvětlovat, co se vlastně stalo. Všichni museli obtiskovat svoje prsty! S kým to vlastně mluvili?
- 7 / Proč se Avina a její rodiče rozhodli opustit zemi, ve které žili? Co se tam dělo?

FETHÍJA MI JEŠTĚ PŘED ODJEZDEM STAČILA VYPOVĚDĚT KRÁTKÝ PŘÍBĚH:

Moje maminka mi vyprávěla příběh, říkala ho jako pohádku, ale já vím, že se to doopravdy stalo. Byla jedna republika na místě zvaném Kavkaz. Žili tu lidé, kteří spolu dobře vycházeli a vyznávali náboženství islám (člověku, který vyznává islám, se říká muslim, víš?). Měli se dobře, než začala válka. Rusko, velká země, vyslalo svoje vojsko. A tak začaly boje, které byly velmi krvavé. Všude bylo hodně násilí a zabíjení, lidé začali bojovat proti sobě. Všichni proti všem. Mnoha lidem nezbylo nic jiného než útek. Jako já s mojí maminkou a sourozenci! Zkus najít tučně vyznačená slova v osmisměrce. Písmena, která ti zbudou, tvoří tajenku. V tajence najdeš město, kam se Fethíja se svojí rodinou musela vrátit.

Z	A	K	V	A	K
A	M	G	O	R	O
B	I	Z	K	M	N
Í	L	I	S	Á	N
J	S	Ú	J	J	Y
E	U	T	O	S	
N	M	Ě	V	I	J
Í	O	K	S	U	R

OKEH

Některé děti a jejich rodiče mohou zůstat v České republice. Co myslíte, že tady dělají? Jasně, chodí do školky, hrají si s jinými dětmi. Jen občas mají problémy, protože jsou trochu jiní. Jak odlišnost poznáme, si zkusíš i ty.

V řadě tvarů najdi jeden, který je odlišný.

V čem je odlišnost? Zkus to popsat?

Jak by ses cítil/a jako jediný „bílý“ mezi „červenými“?

5

NAŠI NOVÍ SOUSEDÉ

KLÍČOVÁ SLOVA

imigranti, důvody emigrace, podobnosti a odlišnosti, konflikt, domov, soužití

ČAS

90 min (podle velikosti a věkového složení skupiny)

CÍLOVÁ SKUPINA

2. až 5. ročník ZŠ

POČET DĚTÍ

10 – 25

CÍLE

1. Přiblížit žákům kulturní rozmanitost.
2. Seznámit žáky s důvody migrace.
3. Nabourat zažité stereotypy ohledně jiných kultur a zemí.
4. Seznámit žáky s problémy, se kterými se v nové zemi mohou setkat.

METODY

HRA V ROLI

UČITEL V ROLI

SCÉNKY

DISKUZE

SKLÁDAČKA

ŠKÁLA

OSNOVA

1. CO MÁME SPOLEČNÉHO
2. NOVÍ SOUSEDÉ
3. JAK TO U SIKY DOMA VYPADÁ?
4. PRVNÍ PROBLÉMY SIKY A JEJÍ RODINY
5. PROČ LIDÉ MIGRUJÍ?
6. Z JAKÉHO DŮVODU BYSTE EMIGROVALI?
7. STUDNA

ČAS / 10 MIN

CÍL / SEZNÁMIT SE S ŽÁKY A URČIT SI PRAVIDLA. NEPŘÍMO JE ROVNĚŽ SEZNÁMIT S HLAVNÍ POSTAVOU A PŘIMĚT JE ZAMYSLET SE NAD TÍM, CO MAJÍ S DANOU POSTAVOU SPOLEČNÉHO.

POMŮCKY / SEZNAM S CHARAKTERISTIKAMI DÍVKY SIKY

POSTUP

- » Přivítejte žáky a představte se jim, pokud se neznáte.
- » Shrňte žákům, co je během workshopu čeká, jaké je jeho téma a jakými metodami budete pracovat. Řekněte jim, že během workshopu budou vstupovat do rolí určitých postav (zahrají si na herce a herečky), stejně jako vy. Role jsou fiktivní, a proto není třeba se stydět.
- » Domluvte si s žáky, kdy a jak dlouhou budou mít přestávku.
- » Pokud pracujete s větším počtem žáků, je vhodné si s nimi domluvit znamení (např. zvednutí ruky) na utišení.
- » Aby se všem lépe pracovalo, vyzvěte žáky, aby dodržovali tři jednoduchá pravidla:
 - budeme respektovat své názory a budeme k sobě tolerantní,
 - nebudeme zesměšňovat názory ostatních,
- vždy mluví jen jeden a ostatní dávají pozor.
- » Vyzvěte žáky, aby si stoupnuli do jedné řady. Vysvětlete jim, že nyní budete říkat určité charakteristiky (**příloha č. 1**) a pokud se s nimi žák ztotožní (budou mu vlastní), udělá jeden krok vpřed.
- » Nechte žáky usadit do kruhu. Zeptejte se jich, kdo měl se čtenými charakteristikami nejvíce společného a kdo nejméně.
- » Sdělte jim, že zmíněné charakteristiky náleží dívce.

REFLEXE AKTIVITY

Jaká podle vás dívka je?

Jak vypadá?

Kolik má let?

Kde bydlí?

Co si o ní myslíte?

Bylo pro vás mezi charakteristikami něco zajímavého nebo netradičního?

Myslíte, že byste si s ní rozuměli?

2

NOVÍ SOUSEDÉ

ČAS / 10 MIN

CÍL / ZJISTIT EXISTENCI PŘEDSUDKŮ MEZI ŽÁKY. VYJASNIT SI, ČEHO SE ŽÁCI A ŽÁKYNĚ OBÁVAJÍ A POZDĚJI JE S TÍM KONFRONTOVAT.

POMŮCKY / FLIPCHART, FOTOGRAFIE RODINY, PŘÍBĚH SIKY

POSTUP

- » Sdělte žákům, že se k nim do vedlejšího bytu (vedlejšího domu) přestěhovala rodina cizinců (příchozích).
 - » Rozdělte flipchart (tabuli) na dvě poloviny, na jednu polovinu flipchartu pište, v čem vidí žáci a žákyně výhodu mít za sousedy rodinu z jiné země, a na druhou polovinu pište, čeho se obávají.
- Najde se něco, z čeho byste měli obavy/ na co byste se těšili? Z jakého důvodu?
 - Pracují/nepracují noví sousedé? Jakou práci mají?
 - Jak to podle vás vypadá uvnitř jejich bytu (domu)?
- » Po diskuzi sdělte žákům, že v rodině je dívka jménem Sika a jí náležely charakteristiky z první aktivity. Připomeňte jim, jaký postoj k dívce na začátku zaujali (zda se jim líbila, či ne).
 - » Ukažte žákům fotografie rodiny (**příloha č. 2**) a krátce se rozhovořte o rodině Siky. Informace najdete v textu Příběh Siky (**příloha č. 3**)

DISKUZE NAD NOVÝMI SOUSEDY

- Jaké z toho máte pocity? Co vám běží hlavou?
- Jak se vám to líbí/nelíbí? Ukázat škálu.

3

JAK TO VYPADÁ U SIKY DOMA

ČAS / 20 MIN

CÍL / SEZNÁMIT ŽÁKY S HLAVNÍ POSTAVOU A JEJÍ RODINOU. KONFRONTOVAT JE S PŘEDSUDKY VŮČI PŘÍCHOZÍM.

POMŮCKY / ZADÁNÍ SCÉNEK

POSTUP

- » Sdělte, že rodinu Siky prozkoumáte blíže pomocí hraných scének (**příloha č. 4**).
- » Vysvětlíte jim, že je rozdělíte do skupinek a dáte jim zadání scének a jejich úko-

lem bude společně ve skupině tato zadání ztvárnit.

- » Ve scénkách se mohou pohybovat, mluvit, vydávat zvuky, a pokud budou chtít, mohou rovněž používat rekvizity.
- » Dejte jim čas na přípravu scének a během toho mezi skupinkami procházejte a pomáhejte jim, pokud bude třeba.
- » Jakmile budou mít žáci a žákyně scénky připraveny, svolajte je a dohodněte se s nimi, kde bude jeviště a kde hlediště. Rovněž si řekněte, jaký zvuk (např. tlesnutí) bude scénku začínat a ukončovat.
- » Po každé scénce se děti v hledišti zeptejte, co ve scénce viděli a jaké postavy tam hrály.

REFLEXE AKTIVITY

- » Co jste se o Sice a její rodině dozvěděli?
- » Vidíte nějaké podobnosti/odlišnosti mezi vaší představou o rodině a její reálnou podobou?
- » Které názory napsané na flipchartu se (ne) shodují s tím, co jste se o Sice a její rodině dozvěděli? Změnili jste některé názory? A z jakého důvodu?
- » Co vám pomohlo ke změně názoru? (Mělo by zaznít, že některé názory žáci a žákyně změnili/y díky tomu, že rodinu lépe poznali. Je přirozené obávat se něčeho cizího a neznámého, ale neměli bychom díky tomu podléhat prvnímu dojmu.)
- » Z čeho vycházely vaše názory sepsané na flipchartu na Siku a její rodinu?

4

PRVNÍ PROBLÉMY SIKY A JEJÍ RODINY

ČAS / 15 MIN

CÍL / UKÁZAT ŽÁKŮM, S JAKÝM NEPOCHOPENÍM SE PŘÍCHOZÍ MOHOU V NOVÉ ZEMI SETKAT. VCÍTIT SE DO SIKY. KONFRONTOVAT ŽÁKY S ČLOVĚKEM, KTERÝ JE PLNÝ PŘEDSUDKŮ VŮČI PŘÍCHOZÍM.

POMŮCKY / ŽIDLE, REKVIZITA PRO SOUSEDKU (NAPŘ. ŠÁTEK)

POSTUP

- » Sdělte žákům, že nyní rodinu Siky prozkoumáte blíže pomocí hraných scének (**příloha č. 4**).
- » Vysvětlíte, že je rozdělíte do skupin a dáte jim zadání scének a jejich úkolem bude společně ve skupině tato zadání ztvárnit.
- » Ve scénkách se mohou pohybovat, mluvit, vydávat zvuky, a pokud budou chtít, mohou rovněž používat rekvizity.
- » Dejte jim čas na přípravu scének a během toho mezi skupinkami procházejte a pomáhejte jim, pokud bude třeba.
- » Jakmile budou mít děti scénky připraveny, svolajte je a dohodněte se s nimi, kde bude jeviště a kde hlediště. Rovněž si řekněte, jaký zvuk (např. tlesnutí) bude scénku začínat a ukončovat.
- » Po každé scénce se žáků v hledišti zeptejte, co ve scénce viděli a jaké postavy tam hrály.

REFLEXE AKTIVITY

- » Co se mezi sousedy stalo?
- » Z jakého důvodu došlo ke konfliktu/k nedorozumění? Zhodnoťte situaci.
- » Podle čeho sousedka posuzuje rodinu Siky? Co si o tom myslíte? Je to správný způsob posuzování? Podle čeho by se měli posuzovat lidé podle vás?
- » Myslíte si, že sousedka mohla situaci řešit jinak? Jak byste tuto situaci řešili vy?
- » Jak se podle vás Sika a její rodina po konfliktu se sousedkou cítili?

5

PROČ LIDÉ MIGRUJÍ

ČAS / 15 MIN

CÍL / PŘIBLIŽIT ŽÁKŮM NĚKTERÉ DŮVODY MIGRACE.

POMŮCKY / 4X ROZSTŘÍHANÉ ÚRYVKY O EMIGRACI SIKY A JEJÍ RODINY

POSTUP

- » Zeptejte se žáků, z jakého důvodu podle nich cizinci odcházejí ze svých zemí. Jejich návrhy pište na tabuli.
- » Řekněte žákům, že si nyní zahrajete hru, v jejímž závěru se dozvedí, z jakého důvodu emigrovala Sika s rodinou (**příloha č. 6**).
- » Vyzvěte žáky, aby se rozdělili do 3–4 skupin.

OTÁZKY DO DISKUZE

- » Co jste se dozvěděli z úryvku? Jaký měli důvod emigrovat?
- » Byl by to pro vás také dostatečný důvod?

PRAVIDLA HRY

- » Žáci a žákyně se seřadí po skupinkách do zástupů na jedné straně třídy, na druhé straně třídy bude na kupce pro každou skupinku rozstříhaný úryvek příběhu.
- » Žáci a žákyně budou mít za úkol po jednom běžet k rozstříhanému příběhu a po jednom ústřížku ho přenášet na stranu, kde stojí skupinka.
- » Jakmile bude mít skupinka všechny ústřížky, musí z nich složit příběh.
- » Skupinka, která ho složí nejdříve, bude ostatním příběh nahlas předčítat.

6

Z JAKÉHO DŮVODU BYSTE EMIGROVALI?

ČAS / 10 MIN

CÍL / NECHAT ŽÁKY ZAMYSLET SE NAD TÍM, ZA JAKÝCH OKOLNOSTÍ BY SAMI OPUSTILI SVOU ZEMI.

POMŮCKY / PAPÍR S NAPSANÝMI DŮVODY EMIGRACE

POSTUP

- » Vysvětlíte žákům, že se jich budete ptát na různé důvody k útěku z vlasti (**příloha č. 7**) a oni se vyjádří, jestli by takový důvod pro ně samotné byl dostatečně silný, aby opustili svůj domov, své přátele, místo, které znají, a vydali se někam, kde to neznají.
- » Využijte techniku názorové škály s pozicemi ANO – NEVÍM – NE. Můžete se doptávat, proč někteří stojí tam, kde stojí, případně si vyjasnit odpověď a dát možnost změnit názor.
- » Na poslední dvě otázky se Žáci a žákyně na škále postaví podle toho, jak moc by se jich problém dotýkal (škála: MOC – VŮBEC). Opět se doptávejte, proč někteří stojí tam, kde stojí.
- » Na tabuli, nebo někam bokem si v průběhu hry zapisujte hrubé počty žáků na škále a na závěr jim shrňte, které důvody k emigraci pro ně byly nejsilnější a naopak.

7

STUDNA

ČAS / 10 MIN

CÍL / ZÍSKAT OD ŽÁKŮ ZPĚTNOU VAZBU NA WORKSHOP.

POMŮCKY / PAPÍRY, PSACÍ POTŘEBY A KOŠ (KLOBOUK, TAŠKA)

POSTUP

- » Požádejte žáky, aby si sedli do kruhu.
- » Každému žáku dejte dva papíry a doprostřed kruhu položte koš.
- » Vysvětlíte žákům, že na jeden papír napíší všechno, co by si z workshopu chtěli odnést domů, resp. co se jim líbilo. Tento papír si odnesou s sebou domů. Na druhý papír napíší všechno, co se jim nelíbilo. Tento papír hodí do koše.
- » Zeptejte se jich, zda by se někdo nechtěl podělit o to, co na papír napsal. Povídejte si o tom.
- » Rozlučte se s dětmi a ukončete workshop.

5

PŘÍLOHY

NAŠI NOVÍ SOUSEDÉ

PŘÍLOHA Č. 1

CHARAKTERISTIKY SIKY

Rád chodí bosý	Nemá rád zimu	Rád nosí baleríny
Má rád červenou barvu	Umí kreslit na látky	Bydlí v domě
Má tmavé vlasy	Má sestru	Bydlí ve velkém městě
Umí plést copánky	Chce být učitelkou	Nosí školní uniformu
Mluví anglicky	Má rád přírodopis	Má rád matematiku
Chce cestovat		

PŘÍLOHA Č. 2

PŘÍBĚH SIKY

Sika má 9 let a žije v Brně v České republice. Pochází ale z Akkry, hlavního města státu Ghana. Do České republiky se s rodinou přestěhovala teprve před třemi lety.

Ghana leží v Africe, je tam tedy horko, a proto Sika nosila stále jen lehké šaty a kde mohla, chodila bosa. V České republice si jen těžko zvykala na studené zimy.

Do školy si ráda obouvá baleríny – nejradši má červené s mašličkami. Červená je vůbec její oblíbená barva. Naučila se od maminky kreslit na látky pestré vzory a často si šaty pomaluje tím, co se jí líbí: rybami, ptáky a květinami.

Maminka i po příjezdu do České republiky stále navrhuje a šije oblečení, které prodává na internetu. Někdy také plete zákazníkům copánky. Tatínek Siky pracoval v Akkře jako vysokoškolský učitel. V České republice učí soukromě angličtinu. V Ghaně se mluví mnoha jazyky, ale hlavním je angličtina.

V Akkře bydleli v bílém cementovém domě s plechovou střechou. V Brně ale bydlí na sídlišti v paneláku. Sika sdílí pokoj s mladší sestrou. Ráda jí zaplétá copy do malých copánků.

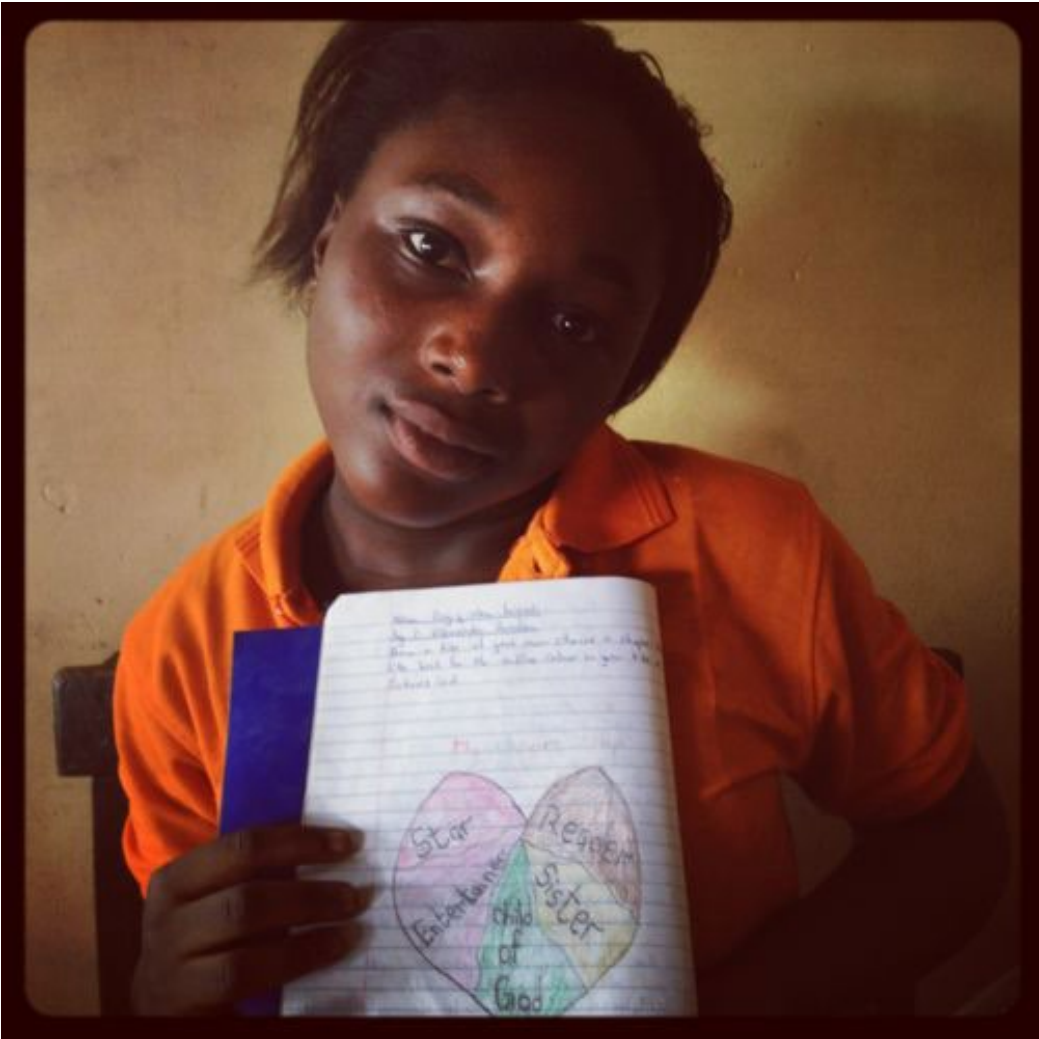
Celkově se o ni a o ostatní malé děti ráda stará. Až vyroste, chtěla by být učitelkou nebo ošetřovatelkou v nemocnici. Stonavých miminek je jí vždycky hrozně líto.

Zatím ovšem chodí na základní školu do 3. ročníku. Měla už být ve čtvrtém, ale protože po přestěhování do Brna neuměla jazyk, jeden ročník opakovala. V Akkře si do školy musela oblékat školní uniformu, která se skládala ze žluté blůzy a hnědé sukně. Maminka jí vždycky říkala, že když jsou holčičky stejně oblečené, nezávidí si šaty a soustředí se víc na učení. V Brně ale do školy může nosit, co chce, a to se jí moc líbí. Ráda se do školy parádí.

Ve škole Siku nejvíce baví přírodopis a matematika. Ale tatínek dbá na to, aby se ve škole věnovala i ostatním předmětům jaksepatří. Po návratu domů píše Sika úkoly a pak pomáhá mamince s domácností a hraje si s malou sestřičkou. Až Sika bude velká, chce hodného manžela a tři děti. Také by chtěla cestovat.

PŘÍLOHA Č. 3

PŘÍLOHA Č. 4

SCÉNKY

SCÉNKA / Celá rodina každý pátek odpoledne uklízí byt. Pouští si u toho písničky a sem tam si zatancují. Někdy se i trochu pohádají o to, co kdo bude uklízet.

SCÉNKA / Rodina jí večeři, kterou maminka navařila. Pak se maminka s tatínkem dívají na zprávy a Sika se sestřičkou si hrají.

SCÉNKA / Maminka doma pracuje. Navrhuje a šije oblečení, které pak prodává na internetu. Sika jí pomáhá. Zrovna přišla jedna její zákaznice na zkoušku šatů, které jí maminka šije.

SCÉNKA / Tatínek se zlobí na Siku a malou dcerku, že ho ruší hrou na honičku. Připravuje si totiž něco na počítači do práce. Učí soukromě angličtinu. Maminka pak dívky zavolá, aby jí pomohly v kuchyni.

SCÉNKA / Sika si dělá domácí úkoly. Sestřička si vedle ní maluje a přitom jí pomaluje učebnici. Sika se začne zlobit a malá sestřička se rozpláče. Oba rodiče přiběhnou, aby zjistili, co se děje.

PŘÍLOHA Č. 5

KONFLIKT MEZI SOUSEDKOU A RODINOU SIKY

Sousedce vadí, že se do paneláku přistěhovali nějakí cizinci. Nedůvěřuje jim a myslí si o nich své. Nemá ráda lidi z jiných zemí a černochoy už vůbec ne. Vadí jí, že jim doma nahlas hraje hudba a že se hlasitě smějí. Stěžovala si i ostatním sousedům, ale nikomu na těch nových sousedech nic zvláštního nepřišlo až na to, že jsou z ciziny. Co jí ale opravdu naštvalo, bylo, když jí ta černá holka (Sika) nepodržela vchodové

dveře. Určitě to udělala naschvál. Nevěří, že by si jí nevšimla. To už na ni bylo moc. Hned zazvonila u jejích rodičů a stěžovala si na ni. Byla z toho celkem ošklivá hádka. Sousedka si nejprve stěžovala jen na Siku, pak si začala stěžovat i na hluk a na to, že jsou Afričani a nemají co pohledávat v České republice. Kdo přece neumí pořádně česky, nemá tady co dělat.

PŘÍLOHA Č. 6

DŮVOD EMIGRACE SIKY A JEJÍ RODINY

S maminkou, tatínkem a malou sestřičkou jsme se do České republiky
přestěhovali před třemi lety. Tehdy jsem byla velmi smutná, protože
jsem musela opustit spoustu kamarádů a taky babičku s dědou.
Maminka ale říkala, že pokud se přestěhujeme, budeme mít lepší
život. Prý jsou v Evropě lepší školy a jako dospělí budeme mít větší
možnosti uplatnění v práci. Tatínek zas říkal, že pokud najde dobrou
práci, vydělá víc peněz a my dostaneme víc hraček. Vysvětloval nám
také, že v Ghaně je větší kriminalita a že se o nás hodně bojí.

PŘÍLOHA Č. 7

DŮVODY K ÚTĚKU

- 1 / Ve vaší zemi zuří válka a bojíte se o život svůj i své rodiny.
- 2 / Jinde mají školu, do které byste rádi chodili (studijní pobyt).
- 3 / V jiné zemi žije váš partner/vaše partnerka.
- 4 / V zemi, kde žijete, lidé trpí hladem a nemají přístup k pitné vodě.
- 5 / Jinde dostanete za svou práci více zapláceno (ekonomická migrace).
- 6 / Chcete poznat jinou zemi.
- 7 / Zemi postihlo silné zemětřesení a vy jste přišli o dům i majetek, zem je velmi zpustošená (environmentální migrace).
- 8 / Část vaší rodiny již v jiné zemi nějaký čas žije a bude nadále žít (sloučení s rodinou).
- 9 / Jste pronásledováni, protože vyznáváte určité náboženství.
- 10 / Jedete na dovolenou (turismus).
- 11 / Vyhnání z vlasti / odejmuté občanství (exil).

Jak moc by vám bylo líto, kdybyste museli z nějakého důvodu opustit domov?
Jak moc byste toužili po tom, aby nové místo, kam jste přišli žít, bylo i vaším novým domovem?

9 788087 217139 >